NATIONAL LIBRARY
FEB 9 1971
OTHEQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRISS SIDARS. Telephones: 921—7121: 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

SATURDAY, JANUARY 16, 1971

LATVIJA AMERIKĀ

5. N-RS. SESTDIENA, 1971. GADA 16. JANVĀRIS 21. GADS

SECOND CLASS MAILL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 35 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atbildīgais redaktors: KRISS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Nujorkas redakcijas vadītāja: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7918. Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Čikago, Ill. 60639, U.S.A., tālr. 774—5744. Redaktors Eiropā: V. SKULTĀNS, 605 Offenbach/Main, Waldstr. 29. West-Germany.

Dvēseļu pēcputeni aizgājuši 20

VECO STRĒLNIEKU ZIEMSVĒTKU KAUJU ATCERES SARĪKOJUMS TORONTO

Latviešu kara veterānu - strēlnieku biedrība Kanadā 9. janvārī Latviešu namā bija rīkojusi tradicionālo pirmā pasaules kara ieģendāro Ziemsvētku kauju atceri, apvienotu ar biedrības 10 gadasvētkiem, kuŗā piedalījās vairāk nekā 100 apmeklētāju.

Pārrāvuši vācu pozicijas Tīreļpurvā, latviešu strēlnieki Ziemsvētku vakarā tomēr dziedāja „Kluso nakti", kaut visapkārt sprakšķēja šāvieni. Tā arī sarīkojuma garīgās daļas ievadījumā vakara dalībnieki dziedāja šo dziesmu, klavierpavadījumu spēlējot A. Kiršai, arī pārējām dziesmām oficiālajā daļā, diemžēl, stipri samisējoties tieši Latvijas himnas iesākumā. Biedrības karogu zālē bija ienesuši E. Apinis, A. Viksne un O. Berka, paliekot pie tā sardzē svinīgā akta lielāko daļu, kad vietā stājās maiņa.

Mācītājs R. Ekšteins garīgā akta ideoloģiskā runā pakavējās pie temata „Mirušie runā uz dzīvajiem" (skat atsevišķi), atgādinot to, ko joprojām dzīvajiem saka, jautā, mudina un aicina kaujās par tēvzemi kritušie strēlnieki. Vēlāk T. Zandersons aicināja pieminēt un godināt strēlnieku drošsirdīgos un kauju nopelniem bagātos ģenerāļus Andreju Auzānu un Kārli Gopperu, kuŗiem šogad aprit 100 resp. 95 gadi kopš dzimšanas, tāpat biedrības 10 gadu pastāvēšanas laikā veļu pulkiem piepulcinātos 20 biedrus: Jāni Štālu (miris 19. 1. 1965.), Andreju Fišeru (21. 3. 65), Antonu Bērziņu (22. 2. 66.), Aleksandru Vaivi (24. 3. 66.), Alfredu Tēraudu (26. 9. 66), Paulu Luksu (18. 4. 67.) Jāni Vārpu (28. 12. 67), Kārli Zembergu (24. 1. 68), Kārli Kiršu (5. 3. 68), Frici Kārkliņu (23. 5. 68), Richardu Cauni - Cauniti (21. 12. 68), Pēteri Midegu (13. 1. 69), Rūdolfu Purvu (9. 3. 69), Arturu Ezergaili 13. 9. 69), Frici Remkinu 5. 11. 69), goda biedri Lūciju Briedi (27. 6. 70), Kārli Briedi (26. 9. 70), Eduardu Lūsi (29. 11. 70) un tikai dažas dienas pirms šī sarīkojuma mūžībā aizsauktos Ernestu Plūmani (6. 1. 71) un Kirilu Tregubenko (7. 1. 71.). Viņi pārdzīvoja bargu dvēseļu puteni pirms 55 gadiem un piedzīvoja Latvijas saulainos brīvības gadus, pievienojoties kritušajiem cīņu biedriem svešuma dzīves dvēseļu putenī. Kopā ar kaujās kritušajiem strēlniekiem arī viņi šai vakarā runāja uz dzīvajiem ar māc. R. Ekšteina vārdiem.

Biedrības priekšnieks T. Zandesons runas ievadījumā aizrādīja, ka aizritējuši jau 55 gadi, kopš pāri brūklenājiem, pāri pusaizsalušiem purva akačiem un dūksnājiem, pāri tīrelim no sniegputeņa vācu līniju priekšā izmira balti tēli — mazās latvju zemes un tautas varoņīgie dēli, lai dotu gadsimtu ienaidniekam atmaksu par tautai nodarīto. Tas notika laikā, kad visā kristīgajā pasaulē svinēja Kristus dzimšanas dienu, kad katrā pilī un būdiņā atskanēja mūžam jaunā dziesma „Klusā nakts", kad cilvēce ilgojās pēc vārdu „Miers virs zemes" piepildījuma. „Tā bija varoņība, kuŗai līdzīga pleiēra šī kara vēsturē nebija," uzsvēra T. Zandersons, „bez iepriekšējas, visu iznīcinošas artilerijas uguns pārraut stiprās vācu nocietinātās pozicijas, ieņemt betonēto Ložmetējkalnu, sasniegt Jelgavas pievārti. Tā bija jauna kara taktika, kā vācu stipri nocietinātās pozicijas var ieņemt tikai ar pēkšņu uzbrukumu nakts tumsā un aizsegā, un pamats šai taktikai bija kapteiņa Brieža pieredze un piedzīvojumi veiksmīgās nakts kaujās, kuŗas deva neatsveramus panākumus, bet prasīja arī labi sagatavotus un apmācītus dzeloņdrāšu pinumu un režģu griezējus un spridzinātāju komandas, veiklībā un aukstasinībā trenētus. Un otras dienas vakarā, Ziemsvētku vakarā, jau dziļi ienaidnieka aizmugurē, mazā atpūtas brīdī pēc norādījumu saņemšanas turpmākajai cīņu gaitai strēlnieki ar saviem virsniekiem klusā balsī nodziedāja „Klusa nakts, svēta nakts", kaut netālu vēl tarkšķēja ložmetēji un dunēja lielgabali. Tāds bija strēlniekiem Ziemsvētku vakars pirms 55 gadiem."

Askatoties uz biedrības 10 gadiem, T. Zandersons atgādināja: „Lai neatsvešinātos no cīņu biedriem un nealzmirstu notikumus, kuŗus nedrīkst aizmirst, jau īsi pēc pirmā pasaules kara strēlnieku tēva Jāņa Goldmaņa ierosinājumā nodibināja Latviešu strēlnieku biedrību. Arī pēc otra pasaules kara, trimdā esot, Gold-

(Turpinājums 4. lpp.)

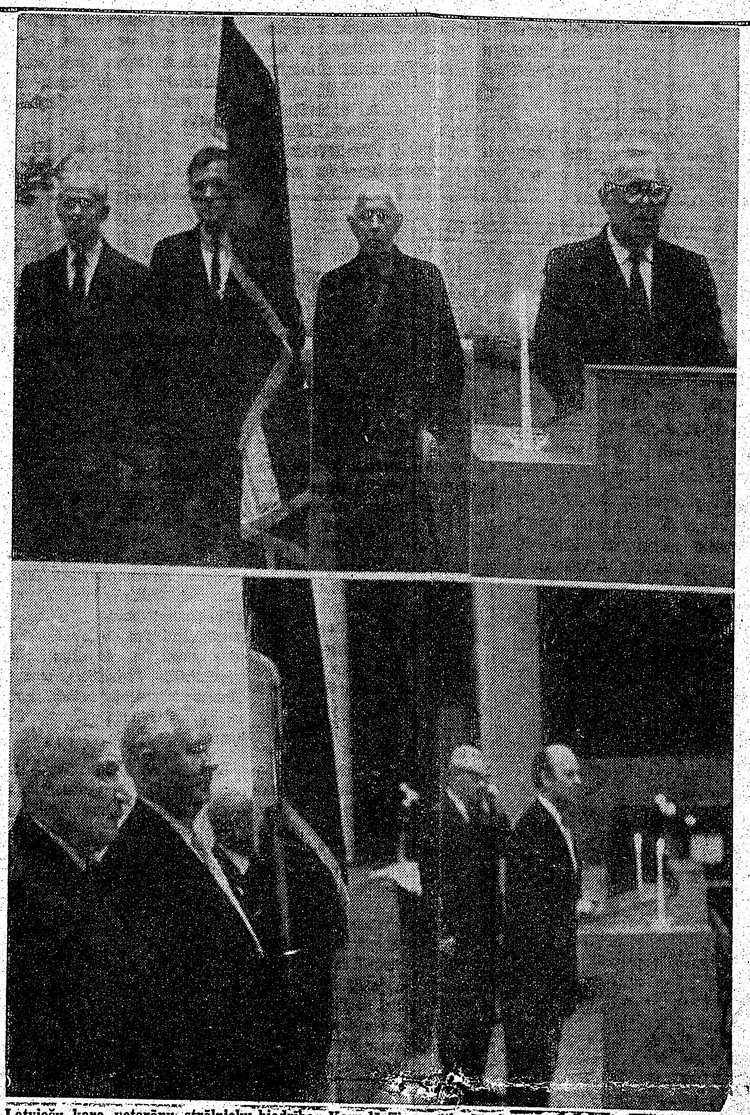

Latviešu kara veterānu strēlnieku biedrības Kanadā Ziemsvētku kauju un biedrības 10 gadu darba atceres svētkos Toronto. Augšējā attēlā — veco strēlnieku karogsardzes maiņa, no kreisās: Fricis Viksna, Eduards Apinis un Osvalds Berka. Pa labi: biedrības valdes priekšsēdis T. Zandersons saka svētku runu. Apakšā — vecie strēlnieki Pēteris Menska, Miķelis Bergholcs un Arvids Lūsis karogsardzē DV KV priekšsēža E. Krūkas (pie runātāja pults) apsveikuma laikā. Foto: J. Līgers

Māc. Rūdolfs Ekšteins

Mirušie runā uz dzīvajiem

RUNA STRĒLNIEKU ZIEMSVĒTKU KAUJU 55 GADU ATCERĒ TORONTO

Mīļie veterāni-strēlnieki, šajā Ziemsvētku kaujas atceres vakarā un arī jūsu biedrības 10 gadu pastāvēšanas jubilejā gribu jums īsos vārdos pateikt, ka mirušie runā arī šodien uz dzīvajiem. Šis svētbrīdis, nebūtu svētbrīdis, ja mēs neņemtu palīgā Dieva vārdus. Jaunā derībā ir viena vēstule, ko sauc par vēstuli Ebrējiem. Šis vēstules 11. nodaļas sākumā lasāmi šādi vārdi: „Ticība ir stipra paļaušanās uz to, kas cerams, un pārliecība par to, kas neredzams. Ticībā Ābels ir nesis Dievam labāku upuri nekā Kains, un tādēļ ticības dēļ Ābels, kaut arī miris, vēl runā."

Mirušie runā vēl šodien uz dzīvajiem. Ņemiet man jaunā, ja es pieminu arī vārdus, kuŗus tādā vakarā kāds ir šis, nemaz nevajadzētu pieminēt un izrunāt. Bet ir visādi mirušie, kas runā. Piemēram, Ļeņins un Staļins ir miruši, bet viņi runā uz dzīvajiem un stāsta par Sibirijas vergu nometnēm, kuŗās aizgājuši bojā daudz latviešu. Vēl, piemēram, Adolfs Hitlers ir miris, bet viņš runā uz dzīvajiem un stāsta par briesmu darbiem Vācijas koncentrācijas nometnēs.

Tāpat strēlnieki, kas krita Ziemsvētku kaujās, runā uz mums šodien un stāsta par Tīreļpurvu, Ložmetēju kalnu, par vācu frontes pārraušanu u.t.t. Strēlnieki runā un stāsta, ka viņi bija tie, kas likuši pirmo pamatakmeni brīvajai Latvijai. Liels nopelns te ir ģenerālim Auzānam, kam šogad paiet 100 gadu no dzimšanas gada. Viņš bija īsts latvietis, dievticīgs cilvēks un drošsirdīgs savas nestricināmās ticības dēļ Dievam.

Jā, mirušie strēlnieki runā uz mums dzīvajiem un atsvaidzina mūsu atmiņas par aizgājušajiem varoņdienām un par viņu varoņgajiem darbiem. Mirušie runā un mums atgādina, lai mēs neaizmirstam viņu upurus. Viņi runā un iedrošina mūs nezaudēt ticību un cerību jaunajai Latvijai, kas nāk un kas var atnākt ātrāk, nekā mēs to šodien varam iedomāties. Viņi runā un inspirē mūs kopt visu latvisko arī ārpus dzimtenes. Viņi runā un izaicina mūs tik pat karsti mīlēt Latviju, cik karsti viņi to mīlēja, kaut gan to vēl neredzēja. Mirušie runā un brīdina mūs neapklust, bet vienmēr un visur stāstīt Latvijai neizdzisīs!

Šovakar mēģināsim atminēties vismaz trīs punktus sakarā ar nule sacīto.

Mirušie strēlnieki runā un stāsta mums par saistībām. Viņi bija uzvilkuši uniformu, un viņi tādēļ vairs nebija noteicēji par savu dzīvi un dzīvību. Viņi zināja, ko no viņiem sagaida. No viņiem sākumā sagaidīja uzticību „lielajai tēvijai" un ķeizaram, bet vēlāk viņi sasaistīja savu dzīvi un dzīvību ar vēl neesošo Latviju un tās brīvību nākotnē. Tīreļpurvā un Ložmetēju kalnā viņi zināja, par ko viņi cīnās, stāv un krīt. Viņi ne tikai runā uz mums šovakar, bet viņi mums jautā: Pie kā tu esi piesaistījis savu sirdi, savas intereses, savu dzīvi?

Mirušie strēlnieki runā un stāsta par upurēšanos. — Strēlnieki bija cilvēki līdzīgi mums, kas gribēja dzīvot un nevis mirt. Tie bija, pa lielākai daļai, jauni gados, kam visa dzīve vēl stāvēja priekšā. Savos ierakumos viņi dziedāja Dievs, svēti Latviju, un tas ir pierādījums, ka savas sirds dziļumos viņi ticēja Latvijai, lai gan to savām acīm nesaskatīja. Un viņi bija gatavi upurēt paši sevi, tas ir, savu dzīvību uz vēl neesošās Latvijas brīvības altāra. Jā, mirušie strēlnieki runā uz mums un stāsta par upurēšanos.

Mirušie strēlnieki runā un stāsta mums par nemirstību. — Vai ar to šo cilvēku dzīve izbeidzās, kad viņi atdeva savu dzīvību Ziemsvētku kaujās, pārraujot vācu fronti un iegūstot sev varoņu slavu? Jaunajos latviešu strēlniekos pukstēja jaunas sirdis. Viņi bija ļoti, ļoti, ļoti pilni par nākotni. Kad karš beigsies, viņi to un to darīs un veiks un sasniegs... bet šie sapņi palika tikai sapņi, jo sirds stājās pukstēt Tīreļpurvā un Ložmetēju kalnā! Nē, tur nebija visam beigas, vēl ir turpinājums. Jēzus saka: „Kas tic man, jebšu tas būtu miris, viņš dzīvos." Strēlnieku ticību apstiprināja viņu dziedātās dziesmas: Dievs, svēti Latviju, Klusā nakts, Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils. Mirušie strēlnieki stāsta par dvēseles nemirstību.

Ņemsim šo valodu vērā, tad arī mūsu ticība un cerība jaunajai

Rīkotāju piemaksas istabu pasūtinātājiem!

1946 — 1971

Zīlējot šāgada notikumus latviešu dzīvē svešumā, Virgo savā rubrikā „Ar spalvu — pa spalvai — pret spalvu" šī laikraksta 2. janvāra numurā pareģoja: „DV salidojuma laikā dievkalpojums pie Krituša kaŗavīru pieminekļa Saulainē netiks laika trūkuma dēļ." Ja ar jēdzienu „salidojums" domātas gadskārtējās Kanadas DV dienas, tad teikto daļēji var uzskatīt par pareģojumu, kaut pagaidām vēl nav izlemts, vai šai gadā Kanadas DV dienas vispār notiks. Ja ar salidojumu, turpretim, domātas DV 2. globālās dienas laikā no 26. jūnija līdz 4. jūlijam Toronto, tad Virgo zīlētais nav nekāds pareģojums, bet gan fakts, kas bija zināms jau krietni pirms „pareģojuma" rakstīšanas. Nav šaubu, ka Virgo šo zīlējumu rakstījis „ar spalvu", neliekas, ka tas rakstīts „pa spalvai", bet gan vairāk „pret spalvu". Taču pieņēmums, ka DV globālo dienu rīkotāji savā nostājā ir pret dievkalpojumu pie Krituša kaŗavīru pieminekļa Saulainē, ir maldīgs. Šī doma rīcības komitejas prezidija sēdēs ir apsvērta, taču svētbrīdis Saulainē, lai cik piemērots tas plašā sarīkojuma garam būtu, nav iespējams. Virgo pats pareizi pateicis iemeslu: laika trūkuma dēļ. Varētu vēl papildināt — arī nelabvēlīgu apstākļu, taču ne negribas dēļ. Kā jau sen iziņotā programma rāda, abās galvenajās svētku dienās 3. un 4. jūlijā sarīkojums seko sarīkojumam, tā kā izbraukums uz Saulaini patiešām nav iespējams. Šī iemesla dēļ jau svētku svinīgo dievkalpojumu nācies paredzēt sarīkojuma darba nedēļas ievadījumā 27. jūnijā. Protams, varēja šo dievkalpojumu, varbūt, organizēt pie piemineklja Saulainē, bet 26. jūnijā Toronto latviešu draudžu īpašumos notiks bezbēdīgi Līgo svētki. Nebūtu nekāds godinājums kritušajiem kaŗavīriem, ja Jāņu dienas rīta cēlienā dievkalpojumā pie piemineklja pulcētos ļaudis prieclgā noskaņojumā pēc nolīgotas un negulētas nakts, bet — cik būtu tādu, kas 27. jūnija pievakarē pēc Līgo svētkiem vēlreiz brauktu uz Saulaini? Dievkalpojumā būtu maz dalībnieku, iebraucēju no citām vietām tikpat kā vēl nebūtu, tādēļ globālo dienu svinīgais dievkalpojums Jāņa baznīcā šajos apstākļos pieņemtāks, jo dod iespēju kuplā skaitā piedalīties vismaz torontiešiem un no līgošanas nenogurušajiem apkārtējo pilsētu tautiešiem.

Sacītais nav taisnošanās, bet tikai stāvokļa izvērtējums un faktu konstatējums. Šāda doma paudās arī DV 2. globālo dienu rīcības komitejas otrā sēdē 10. janvārī DV namā Toronto, kuŗu, piedaloties 24 dalībniekiem, vadīja prezidija priekšsēdis E. Krūka. Pirmā rīcības komitejas sēde notika jau 1969. gada rudenī, izraugot prezidiju, kas pēc tam veicis tiešos sarīkojuma organizēšanas darbus, līdz šim sanākot jau 9. sēdēs. Šai visas rīcības komitejas otrā sēdē prezidija priekšsēdis sniedza atskaiti, iepazīstinot ar visu līdz šim veikto un izstrādāto globālo dienu programmu, uzklausot sēdes dalībniekus domas un ierosinājumus, kā arī

(Nobeigums 4. lpp.)

Balso par tautas balvu

AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS VALDES SĒDE NUJORKĀ

Plašas pārrunas Amerikas latviešu apvienības 9. janvāra valdes sēdē Nujorkā bija par Brīvās pasaules latviešu apvienības rakstveida sēdi un it sevišķi par ALAs delegātu balsošanas pienākumiem BPLA jautājumos. Daži valdes locekļi šaubījās par BPLA valdes sēdes vajadzību Daugavas Vanagu 25 gadu jubilejas sarīkojumu laikā, jūlijā Toronto. BPLA locekļi paskaidroja, ka sēde veicinātu personīga kontakta nodibināšanos organizācijas valdes locekļu starpā, bet ja kāda kontinenta pārstāvis uz Toronto nebrauktu, sēdi varētu atsaukt.

Visvairāk debašu izraisījās par Tautas balvas nepieciešamību. U. Kariņš domāja, ka pēc visu ieskatu pārrunāšanas ALAs pārstāvjiem BPLA būtu jābalso pēc lēmuma. Par Tautas balvas atstāšanu balsoja 7, divi pret un tikpat atturējās. Nākamais jautājums bija: vai ALAs pārstāvjiem BPLA rakstveida sēdē jābalso šā, vai arī ikviens varētu balsot pēc savas sirdsapziņas. Izrādījās, ka katrs var balsot pēc sirdsapziņas, jo 4 bija par to, 4 pret un trīs atturējās. Pārrunas radīja arī BPLA budžets, jo nebija skaidrs, cik pēc pašreizējiem līdzekļiem ALA varētu par katru BPLA valdes locekli maksāt (priekšlikums bija 100—500 dol. par katru).

BPLA budžetu sastāda pēc atsevišķo centrālo organizāciju delegātu skaita, par katru delegātu maksājot vienādu summu.

Izrādījās, ka ALAs kasē pašreiz nav līdzekļu pārpalikuma. ALAs sekretariāts darbojas sekmīgi, bet nav bijis naudas darbinieku algu paaugstināšanai. Katru gada ceturksni tomēr iemaksā 500 dol. ģenerālsekretāra pensiju fondā. Ieguldījumu komisijas pārstāvis E. Mednis ziņoja, ka ALAi ir 30.000 dol., ko pēc noteikumiem pašreiz nevar izlietot. Tie būtu ieguldāmi vērtspapīros, kas dotu labākus augļus. Par Kultūras fonda šāgada līdzekļu paskaidroja, ka sēde veicinātu personīga kontakta nodibināšanos organizācijas valdes locekļu starpā, bet ja kāda kontinenta pārstāvis uz Toronto nebrauktu, sēdi varētu atsaukt.

Pārrunas bija arī par ALAs iecerētās 50 gadu jubilejas simfoniskā orķestŗa ieskaņoto plati. Štutgartes simfoniskais orķestris ieskaņojis L. Apkalna un J. Kalniņa kompozicijas skaņu lentēs. ALA meklējusi kādu amerikāņu firmu, kas ieskaņotu darbus skaņu platēs un tās pārdotu, bet ierobežoto līdzekļu dēļ tādu nav atradusi. Līdzīgas iespējas meklē Anglijā un Vācijā, bet ja neizdosies, ALA plati izdotu privātā iniciatīvā Filadelfijā un ap 1000 plašu mēģinātu izplatīt latviešiem, cerot, ka pārējās iegādāsies amerikāņi.

J. Princis no Konekitikutas piedāvājās veikt ieskaņošanu ar latviešu kaŗa invalīdu atpūtas nama „Rota" skaņu aparātūras izmantošanu. Izglītības un kultūras birojs bija ieinteresēti šīs iespējas izmantošanā.

Centrālās kultūras dienas būs 13. un 14. martā Kalamazū, bet mākslas izstāde tai pašā laikā Grand Rapidu mākslas mūzejā.

Kultūras darbinieku konference notiks Nujorkā 23. un 24. janvārī Vairāki sēdes dalībnieki sūdzējās, ka latviešu zinātnieki savā konferencē Sanhozē vairījušies no politisko apstākļu iztirzāšanas, kas tomēr būtu vēlams. Nolēma nodibināt ALAs komisiju, kas izstrādātu tematus un aicinātu pieteikties dalībniekus pašreizējo apstākļu pētīšanai Baltijas valstīs, maksājot atlīdzību

A. Bērziņš izvērtēja nemierus Polijā un žīdu tiesāšanu Pad. savienībā. Pēc viņa vērtējuma šī ceturtā sacelšanās komūnistu valdīšanas laikā Polijā ir politiska, kaut arī to izraisījuši saimnieciski apstākļi. Tā tomēr par vāju, lai varētu apdraudēt Pad. savienības iekārtu, bet par stipru, lai to slēptu tautai. ALAs valde nolēma sūtīt simpatiju apliecinājumu poļu strādniekiem un protesta rezolūciju pret žīdu vajāšanām Pad. savienībā, abus iesniegumus adresējot attiecīgo tautu organizācijām un amerikāņu raidītājiem.

Plašas bija pārrunas par ALAs atbrīvošanu no nodokļiem. Lai iegūtu šādu ASV valdības iestāžu deklarāciju, ALAs statūti pārveidojami, izvairoties no politikas pieminēšanas.

Visiem ALAs publicējumiem tagad izmanto jauno apgādu Istbrunsvikā. Tas izplata arī citu apgādu izdevumus pret samaksu. Tomēr ALAs biroja noliktavā Vašingtonā vēl ir 57 kastes ar 2736 Latvijas 50 gadu jubilejas izdevumiem franču un spāņu valodā, bet angļu izdevumu ir vairs tikai nedaudz eksemplāru.

V. Irbe

Godinot varoņus — vecos strēlniekus viņu biedrības 10 gadu pastāvēšanas svinībās Toronto un Ziemsvētku kaujas atceroties, sarīkojumā dzied DV vīru koris. Foto: J. Līgers

LASĪTĀJU VĒSTULES

KRITIKAI JĀBŪT LIETIŠĶAI

V. Irbe savā vērtējumā par Amerikas latviešu apvienības darbību (L. A., 6. janvāra n-rā) visumā izteicis lietišķu kritiku un cerības, ka šīs svarīgās organizācijas darbs nākotnē var vēl uzlaboties. Bet ir arī jautājumi, kur mēs nerēķināmies ar pašreizējām iespējamībām un bez pamata uzbrūkam tiem, uz kuriem varam likt vienīgās cerības nākotnē mūsu dzimtenes atbrīvošanas atbalstīšanā. Prezidents Niksons ir stingrs pretkomūnists un viņa valdība pieliek visas pūles, lai komūnistu agresiju satriektu, pašlaik tās visasākā punktā — Indoķīnā. Līdz šim smagākā cīņa tam bija jāved ar t. s. „radikāļiem" senātā, no kuriem daudzi runā tieši Hanojas, Pekingas un Maskavas mēlēs.

Stāvoklis ar nelielām pārmaiņām pēc vēlēšanām ir uzlabojies un Kambodžai vismaz atvēlēts prāvs atbalsts militārām un saimnieciskām vajadzībām. ASV gaisa spēki komūnistus visā Indoķīnā, ieskaitot Laosu, tur „mūzīgā šacha" stāvoklī un tie nekā iešķiroša nevar panākt.

Laiks strādā pretkomūnistu labā: Dienvidvietnamas un Kambodžas armijas kļūst arvien stiprākas, bet komūnistu iebrucēji, kas jau zaudējuši vairāk nekā 1 miljona vīru un daudz materiālu (gaisa uzbrukumos un Kambodžas pierobežas patvertņu iztīrīšanā), kļūst arvien vājāki. Arī Eiropā komūnistiem ir jāsteidzas, jo nemiers pašu un vasaļu zemēs, kā nesen Polijā, strauji pieaug. Maskavai gan izdevās labs ķēriens ar Branta izpalidzību — (līgums par robežu garantiju). Bet daudzas zīmes rāda, ka šī var kļūt arī paša Branta „gulbja dziesma" un viņa valdība drīz var krist. ASV ir panākušas NATO spēku saliedēšanu un kopīgi ar Angliju un Dienvidāfriku sper arī soļus pret komūnistu iepeldēšanu Indijas okeānā un Atlantijas dienvidos.

Protams, mums vistuvāk stāv mūsu dzimtenes atbrīvošanas jautājums, bet ir arī jāsaprot, ka Niksonam nav iespējams tik īsā laikā pagriezt vēstures ratu tik strauji citā virzienā, ja sarkanā mašīnērija gandrīz 40 g. no 1933. g.) ar agrāko ASV prezidentu palīdzību tik labi iejļota, ka vēl joprojām cenšas pēc lielākiem teritoriāliem ieguvumiem un savas iespaida sfairas paplašināšanas. Tādēļ galvenais mūsu uzdevums pašlaik ir atbalstīt prezidenta Niksona mērķtiecīgo cīņu ar Maskavas agresiju, pie tam tieši iekšējā frontē, pašu mājās, apklusinot komūnistu labvēļu skaļās balsis.

Ir ārkārtīgi nepareizi, ja mēs uzbrūkam valdībai par visu, kas nepareizi notiek, kā, piem., lietuvieša jūrnieka izdošanu, kurā valdība nebija vainīga. Nav lietderīgi nākt arī ar asām prasībām mūsu dzimtenes atbrīvošanas lietā, jo vēl nav pienācis laiks. Ir netaisni pārmest valdībai bezdarba pieaugumu, jo arodbiedrības, dzenot algas arvien uz augšu, ir panākušas tādu stāvokli, ka ASV savus sadārdzinātos ražojumus pasaules tirgū vienkārši nespēj vairs tik lielos apmēros izvietot, jo to vietu ieņem lētākās Japānas un Vācijas eksportpreces.

Būsim lietiški savās kritikās un prasībās, lai nekaitētu galvenai frontei — cīņai pret komūnistu agresiju kā ārienē, tā iekšienē.

Alberts Kalniņš, Toronto

☆

KAS VAINĪGS?

Vai vecais gads bija vainīgs, ka daudz mūsu sapņu nepiepildījās? Ja mēs būtu vairāk darījuši, lai „palīdzētu" aizgājušajam gadam dot mums vairāk laimes, tad tās mums būtu vairāk. Ja esam bijuši skopi paši, tad arī aizvadītais gads bijis skops. Zinu dažas ģimenes šajā pilsētā, kurām ir pieklājīgas mājas un kuru ienākumi mēnesī ir ap 800 dol. Bet kad caurskata ziedojumu lapas mantiem, sauktiem arī par važolabdarīgiem mērķiem, tad reds, ka noziedoti 2 dol. vai nemaz... fūrmanis, bet to galvenokārt arī

Un tā karikatūristi arī var aizejošo gadu uzzīmēt kā vecu, noplīsušās drānās tērptu vīru. Bet arī esošais gads pēc aiziešanas tiks zīmēts tāds pats, jo nav sagaidāms, ka mēs būtu devīgāki. Skopuļiem un paskopajiem derētu izlasīt „Latvija Amerikā" 1. n-rā Voldemāra Korsta rakstu „Reālitātes", kas dotu skaidrāku skatu.

Vold. Šnornieks
Hamiltonā

☆

PASKAIDROJUMS

Kas ir Virgo? Viņa šī laikraksta slejās samērā rēgulāri rakstītā rubrika „Ar spalvu — pa spalvai — pret spalvu" lasītājos, kā manāms, guvusi dzīvu interesi, jo arvien biežāk dzirdamas pārrunas un jautājumi, kā Virgo varētu saukties pilsoniskajā vārdā.

Kad nule Latviešu kara veterānu - strēlnieku biedrības Kanadā rīkotajā pirms 55 gadiem notikušo leģendāro Ziemsvētku kauju atcerē komponists Imants Sakss, jau vismaz 20. tautietis, ar labu atmaskotāja smaidiņu man noprasīja vaļsirdīgu atbildi, vai esmu Virgo, atskārtu, ka iespējamu „aizdomu" izkliedēšanai laikraksta lasītājos arī citās latviešu kolonijās, nepieciešams šis publiskais paskaidrojums, ka nezinu Virgo. Ir maldīga iedoma pieņemt, ka aiz visiem pseudonīmiem un autoru parakstu šifrām, kas sākas ar burtiem Vi, „jāslēpjas" tieši man. Kaut nebūt nekaunētos būt Virgo, ar svešām spalvām rotāties tomēr nevēlos.

Reizē arī paskaidroju, ka savus rakstus nekad neparakstu ar sava vārda iniciāļiem, tādēļ ar A. V. parakstītie raksti tāpat nav mani. Šādi iniciāļi ir daudzām personām.

Alfrēds Vinčels,
Toronto

LATVIJA

5. N-RS. SESTDIENA, 1971. GADA 16. JANVĀRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvokli un vakaros): Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ontario; tālr. 766—2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 35 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$6.40 par 1 collas slejas telpu.

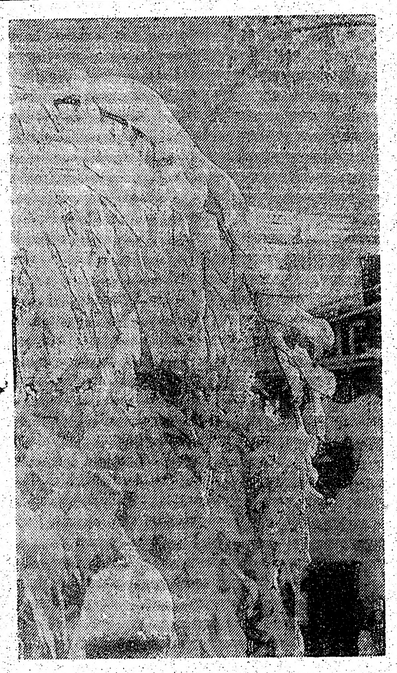

SNIEGS Foto: AAK

NO AVIŽNIEKA PIEZĪMJU BLOKA (1):

Par kādreizējiem ormaņiem domājot

SĀKAS IEDOMU BRAUCIENS ORMAŅA RATOS VAI KAMANĀS © VĒL IZVĒRTĒJAMAS UN JAUNPIERAKSTĀMAS PIEZĪMJU BLOKA LAPAS

Aizvadot veco gadu un par jauno domājot, gara acu skatiens allaž vairāk vai mazāk pievēršas pagājušajam, ne tikai pēdējā gadā vien, bet arī tālākā pagātnē. Tad ir patīkami paklejot atmiņu takās, paņemot rokās un mazliet pašķirstot tādu grāmatu kā Andreja Johansona „Visi Rīgas nami skan". Tajā lasāms arī par kādreizējiem mūsu mīļās Rīgas vieglajiem ormaņiem, sauktiem arī par važolabdarīgiem mērķiem, tad reds, piem. Prastāks apzīmējums bija lietoja attieksmē uz smagajiem ormaņiem, dažādu mantu kravu pārvadātājiem, ne personu transportētājiem.

Johansons pastāsta, ka 1937. gada sākumā Rīgā bija reģistrēts 601 vieglais ormanis, bet smago ormaņu skaits bijis 1556. Taču par viņiem runājot, galvenokārt domā vieglos ormaņus, par kuriem varētu sarakstīt biezu grāmatu ar dažādiem nostāstiem un jautriem epizodiem, bet, ja sakopotu daudzu stāstītāju par viņiem zināmo un dzirdēto, pievienojot arī anekdotus, iznāktu pat vairākas biezas grāmatas, jo „vieglie ormaņi bija pastāvīgā kontaktā ar ļaudīm, kas viņu kulbās mainījās raibā virknē", kā raksta A. Johansons. Ormanis — tas Rīgā bija specifisks jēdziens, cieši saistīts ar pilsētu, tādēļ kādreizējiem rīdziniekiem grūti iedomāties dzīvi bez tiem: kaut kā Latvijas galvaspilsētā vienkārši pietrūktu.

Tagad Rīgā ormaņu vairs nav. Johansons savā grāmatā pastāsta, ka vieglie ormaņi līdz 19. gadsimta vidum bija vienīgais Rīgas satiksmes līdzeklis, jo tikai 1852. gadā ripošanu uzsāka divi zirgu vilkti omnibusi, kuŗus 1882. gadā nomainīja t.s. zirgu tramvajs, kas savu darbību beidza 1901. gadā, kad satiksmi uzsāka elektriskie tramvaji. Tikai pēc Latvijas neatkarības pasludināšanas, 1922. gadā, tiem līdzās stājās autobusi — sākumā tumšzaļi, saukti vulkāni, un dzelteni sprauslojoši „nezvēri", bet vēlāk, Latvijas neatkarības laika beigu posmā, modernas mašīnas zilā krāsā. Taču ormaņi palika, tos nespēja izkonkurēt pat tikai nedaudz dārgākie, bet nesalīdzināmi ātrākie taksametri. Vācu okupācijas gados, kad benzīna tauvarenību.

Tagad Rīgas ielās joprojām ripo tramvaji, autobusi un arī trolejbusi, tāpat arī taksametri, bet ormaņu vairs nav. Par to domājot, ar skumjām jāatceras viņu viena zirga vilktos ratus ar lielajiem pakaļējiem riteņiem un kulbu, pārvelkamu ar melnu ādas jumtu lietainam laikam, kuŗus ziemā aizstāja ar zemām un īsām kamanām. Vai rīdzinieks svešumā maz spēj aizmirst braucienu šādās kamanās, kad zem to sliecēm čirkstēja sniegs un, pie zirga iejūga piestiprināti, šķindēja zvaniņi? Tāds brauciens bija ne tikai izpriecа, bet arī izjūtu bagāts pārdzīvojums!

Tādēļ, ja Dievs būtu ļāvis kādreiz atgriezties no sarkaniem krogiem iztrūkušajā Rīgā, ļoti grībētos atkal atgriezt šo kādreizējo ormaņu romantiku. Ne jau sentimentālitātes dēļ, bet vienkārši tādēļ, ka Rīgas vārds cieši saistīts ar ormaņiem, tāpat kā ar Pulvertorni, Veckalna pulksteni, Bastejkalnu un daudz cita. No Rīgas ielām kā satiksmes kavēklis varētu pazust tramvaji, varētu izbūvēt arī pazemi, bet ormaņu ratiem vasarās un kamanām ziemās vajadzētu atkal ripot un slīdēt. Lai Rīga atgūtu īpatu raksturību, ko tagad zaudējusi.

Arī Vines vārds cieši saistīts ar vieglajiem ormaņiem, apzīmētiem par fiakriem, kuŗu ratus gan vilka divi zirgi. Tie daudz apdzejoti un apdziedāti, dziesmas par fiakriem skan joprojām. Arī Vine tagad ir pasaules lielpilsēta, moderna, taču tehnikas laikmeta dzīves temps nav spējis izmīdēt tās raksturības un šarmu. Tā Vines ielās joprojām redzami arī fiakri, kaut daudz mazāk nekā agrāk. Taču tie palikuši, jo — Vine bez fiakriem vienkārši nebūtu Vine! Brauciens fiakrā maksā gan tagad trīsreiz vairāk nekā taksametrā, taču braucēju netrūkst un brīvu fiakru grūti dabūt, jo gandrīz katrs tūrists vēlas izbaudīt Vines šarmu, sēžot ratos, kuŗus vieglā rikšī velk labi kopti zirgi. Taču arī paši vīnieši vēl labprāt izmanto savus apdziedātos fiakrus, kad viņus netrenc nesaudzīgais pulkstenis.

Kādēļ tāpat nevarētu būt kādreiz atkal Rīgā, kuŗas vārds tikpat cieši saistās ar ormaņiem? Nevajadzētu jau vairs 601, kā bija 1937. gadā, pietiktu ar duci vai diviem, bet Rīga būtu atguvusi kaut ko zaudētu, vēsturisku un skaistu, raksturīgu un vaļas brīža priecinātāju.

☆

Taču vecgada vakarā nav daudz laika gremdēties atmiņās, lasot kaut vai tādu grāmatu, kāda ir A. Johansona par Rīgu sarakstītā. Tuvojoties gadu mijai, katrs cilvēks, liekas, domās atskatās uz aizvadītajiem 12 mēnešiem un zīlē, ko varētu nest turpmākie jaunajā gadā. Tā bijis laiku laikos, par to liecina arī latviešu paražas un ticējumi. Piemēram, vecgada vakarā galdā netrūkst sausi novārīti pelēko zirņu, bet tiem līdz gadmijai jābūt līdz pēdējam apēstiem, lai aizlaupītu jaunajā gadā asaras; galdā nedrīkst trūkt arī zivs, kuŗas zvīņas, gadiem mijoties, jāieber naudas makā, lai tajā nekad netrūktu dzīvē tik nepieciešamo monētu un banknošu. Tā, gadu mainai tuvojoties, cilvēks arī savā personīgajā dzīvē uzņem „inventūru", lai paveiktu vēl nokārtojamo vai svītrotu iecerēto, kas vairs nav īstenojams; daudziem arī apņemoties „laboties" jaunajā gadā, ja paši atzinuši, ka viss nav bijis tā, kā vēlētos un vajadzētu.

Avīžniekam šāda „inventūras uzņemšana" daļēji ir arī piezīmju bloka daudzo pierakstīto lapu pārskīrstīšana. Taču ne vienmēr tas iespējams piemērotajā brīdī — Vecgada jeb Silvestra vakarā, kad tikai nedaudzi vēlas palikt vientuļnieki, bet vairums jauno gadu grib apsveikt jautrā sabiedrībā. Tā šī piezīmnīcas inventūra parasti jāatliek uz jaunā gada pirmo vai pat vēlāku dienu, taču bloka lapas revidējamas, izplēšot atzīmes par lietām un notikumiem, kas jau zaudējuši kādreizējo nozīmi, bet atstājot atzīmes, kuŗas, kaut ar novēlošanos, vēl komentējamas, klāt nākot arvien jaunām. Tā pēc piezīmju bloka lapu krietnas paplucināšanas domās nu varu sēsties kādreizējā Rīgas ormaņa kamanās, lai ar piezīmju bloku rokā apbraukātu laikraksta slejas un grāmatu lappuses, atzīmējot interesantāko, dīvaināko un īpatāko, slavējamo un pelamo, nepiemirstot arī atzīmes par ceļā satiktiem cilvēkiem un citu vēroto, lai pie visa lasītā, redzētā un dzirdētā kādreiz atgrieztos šai rubrikā — „No avīžnieka piezīmju bloka".

Uldis Paipals

☆ Līdzīgi sarkanarmiešu dancotāju un dziedātāju ansamblim pērnajā pavasarī, arī Maskavas kamerorķestŗa mūzikiem bija jāsamierinās ar demonstrāciju 10. janvārī Maseja halles priekšā, Toronto. Demonstrēja ap 200 žīdu, ar plakātiem vēršoties pret padomju „tiesas teātriem", prasot brīvību žīdiem Pad. savienībā u. c. Izdalīja arī pamfletus, kuŗos paskaidroti demonstrācijas iemesli un sadedzināja padomju karogu.

(70. turpinājums)

Zilā kalnā pulcējušies latvju virsaiši. Lielvārdis viņiem vēstī, ka latvju zemē ielauzušies svešinieki no rietumiem, nopostījuši Lielvārdes un citas latvju pilis. Virsaiši nolemj sākt karu pret svešiniekiem, izraugot Lāčplēsi par latvju pulku vadoni, dodot viņam divi palīgus — Tālivaldi un Koknesi. Iztīrījis zemi no ienaidniekiem, Lāčplēsis atgriežas tēva mājās, lai kopā ar Laimdotu nodotos miermīlīgam darbam. Pa to laiku vācieši nostiprinājušies Rīgā. Biskaps Alberts sūta pie Lāčplēša sūtņus, lai šķietami ar viņu noligtu draudzību, taču patiesībā, lai iekļūtu Lielvārdes pilī un ar viltu nomaitātu Lāčplēsi. Viltus viesu vidū ir „tumšais bruņinieks", kuŗam Kangars atklājis Lāčplēša spēka noslēpumu: spēks slēpjas viņa lāča ausīs. Kā Faiaku valdnieks Alkinojs, kuŗš Odisejā rīko mielastu un sacīkstes par godu krastā izskalotajam Itakas valdniekam, tā Lāčplēsis rīko „veiksmas" saviem viesiem. Odisejs bija uzvarējis diska mešanā, Lāčplēsis divcīņā ar Tumšo bruņinieku zaudē abas ausis, sakļaujas ar viltīgo pretinieku nāves skavās un iegāžas kopā ar viņu Daugavas dzelmē.

Laimdota tai pašā brīdī
Beidza savu dzīvību.

Taču Lāčplēsis tautai nebija miris, tā tic, ka reiz

Lāčplēsis savu naidnieku
Vienu pašu lejā grūdīs,
Noslīcinās atvarā, —
Tad zels tautai jauni laiki,
Tad būs viņa svabada.
Te viss ir skaidrs, un atliek tikai pievienoties
Angelikai Gailītei, kas saka:

„Pumpurs nesalaužami tic tautas nākotnei, tās varoņu garam, ko simbolizē Lāčplēsis. Un šo ticību viņš iedvesis arī pašai tautai, kuŗas brīvības tieksmes dzīvo un dzīvos".*)

Ugunī un naktī iznākums tas pats. Lāčplēsis un Melnais bruņinieks iegāžas Daugavas dzelmē, Kangaru nosit Koknesis, Laimdota izkliedz:

Vai Lāčplēsi, vai!
Es neizturu vairs tās mokas!

Par viņas likteni tālāku norādījumu nav. Un Spīdola lec pakaļ Lāčplēsim.

Kā iepriekšējos cēlienos, arī šajā Spīdolai ir gaŗgaŗie dialogi ar Kangaru. Kad Kangars prasa, lai viņa ļauj Lāčplēsim krist, lai pati stātos viņa vietā, viņa nevarīgi izdveš:

Ko tas vairs līdz, es tam atdevu
Savu spēku, visu savu skaistumu.

Kā un kāpēc tas noticis, neizdibinām.

Nesaprotama ir arī pretrunīgā Spīdolas nostāja Rīgas jautājumā.

Lūk dažu lappušu secībā Spīdolas mainīgais viedokļu kaleidoskops:

Spīdola ir pret miera līgšanu ar vāciem. Naidnieks vispirms padzenams:

Kad viņš ir padzīts, tad karu var beigt:
Vēl viņš mūsu zemē.

Kad Lāčplēsis atļauj vāciešiem paturēt Rīgu, Spīdola pasludina:

Nevienam es Rīgu nedodu,
Tik tiem, kas cēla tās stiprumu.
Kas viņu lielu un staltu dara:
Tā darba ļaužu sūrsūrā vara,
Kas cirta, raka, sita un kala,
Kas sviedrus lēja un lies vēl bez gala. —
Tie ļaudis, tiem Rīgai būs piederēt,
Priekš strādniekiem es gribu to paturēt.

Kad Kangars ierosina, lai Lāčplēsis ņem sev „Rīgu par dzimtu" un Laimdota tam pievienojas:

Jā, Kangars gudri sacīja,
Par Lielvārdi Rīga daudz jaukāka,
Turp iesim, Lāčplēs'.

Spīdola:

Mēs nedosim.
Ne viss vēl pieder karalim.
Mēs esam vēl brīvi, mums tiesības.

„Mēs"? Kas ir šie mēs, ar kuŗiem Spīdola identificējas? Tauta? Nē — strādnieki vien. Bet arī te Spīdola nav konsekventa. To, ko viņa liedz Lāčplēsim, viņa atļauj vāciešiem. Kad vācietis vaicā, kas būs ar Rīgu, viņa atbild:

Es apmestīes jums atļauju.

Groteskā pretrunu spēle šķietami turpinās arī V cēlienā. Tā paliktu neatrisināma, jo nesaistītu šeit minētās vārsmas ar autora tā laika ideoloģiju.

Pieiesim Rīgas jautājumam ar Pumpura mērauklu. Rīga ir Latvijas galvaspilsēta, tālab būtu dabiski, ka tajā, kā pār visu zemi, „valdītu" Lāčplēsis — zemes un tautas vienotājs. Raiņa Spīdola tomēr šo dabisko atrisinājumu noraida. Viņa, kā jau minējām, Lāčplēsim liedz to, ko vācietim atļauj, ņoreiz nerūpēdamās, vai tas ir vai nav strādnieks.

Laimdota simbolizē tautu, Lāčplēsis — tās varoni un valdnieku, tiem Spīdola Rīgu liedz, grib to patu-

*) „Ritausmā", sējējs.

rēt strādniekiem vien, ļaujot tajā apmesties vāciem.

Šai gadījumā Spīdola nostājas klajā pretstatā Laimdotai, pretstatā Pumpura idejai par vienotu tautu, kuŗš vaidelotim lika sludināt:

Vienprātībā, saderībā
Visiem kopā turēties.

Spīdola, turpretim, iestājas tikai par vienu tautas daļu, saskaldot tautu, padarot to mazāk pretoties spējīgu, novēršot uzmanību no nacionālās cīņas uz šķiru cīņu.

Ja Rīga atstājama strādniekiem vien, tad tā atstājama ne tikai latviešu strādniekiem, bet tikpat labi krievu un vācu strādniekiem. Vai tas bija latvju tautas — ieskaitot latvju strādnieku — interesēs? Vai tādam nodomam bija jāuzved latvju varoņu drāma Uguns un nakts?

Tiesa, garākais no šeit minētajiem Spīdolas citātiem līdz skatītājam nemaz neaizgāja, jo cenzūra to bija svītrojusi, bet pēdējo Spīdolas metamorfozu noskaidrot tā palīdz.

Šai sakarā jāpiemin arī Spīdolas atbilde Lāčplēsim, kad pēdējais vēlas aizmirst visu, „kas mūs šķiŗ":

Lāčplēsi,
Tu manis vēl nedzirdi:
Vēl tavai gaitai nav gals,
Vēl tu tik ārveidu skāri,
Pār sevi tev būs pāraugt pāri!

Pāraugt sev pāri? Vai tā bija tautas problēma, ne izaugšana līdz pilnam augumam? Cilvēks spēj sev uzstādīt mērķus, kas ir augstāki par viņa spējām, taču pāraugt sevi viņš nespēj nekad. Ja latvju tauta vēlējās kļūt par māciju, par valsti, tad tās locekļiem bija nevis jāpāraug, bet jāieaug savā tautā, jāidentificējas ar to, jāatrod tās īstā identitāte un ar to jāsader darība uz dzīvību un nāvi.

Šo identificēšanos ar savu tautu, ar savas tautas kultūru bija jo spoži un neaizmirstami apliecinājis Jānis Kuga ar saviem skatuves gleznojumiem. Viņš deva skatītājiem neviltotu māksliniecisku gandarījumu un ļāva tiem vienā laikā izjust nacionālo lepnumu. Šis gandarījums, šis kollektīvais skatītāju lepnums bija tas cements, kas saistīja latviešus varoņu darbiem, vēsturiskām cīņām.

(Turpinājums sekos)

Jauns latgal
ACTA LATGALICA II
Šīs serijas trešā sējuma
venais temats domāts, kā tas
ievadrakstā — Latgale pad
dokumentu apgaismojumā.
jums sākas ar Andrieva N
na rakstu vācu valodā Die
schen Staaten unter der S
regierung. Uz krievu oficiālo
likāciju pamata te dabūjam
dzinošu pārskatu par iedziv
biezību, tautību sastāvu agr
tagad, pretrelīgisko propa
un citiem jautājumiem, kas
norāda uz stipru pārkrievo
noslieci ar varbūtēju gala r
atkal pievienot Latgali Pad
vienībai.
Tālāk seko Latvijas PSR
res un valodas institūta 19
iesniegums kompartijai, k
kā motīvētu drukas aizliegu
vešanu latgaļiem un Piet
(Abrenes) novada atdošanu
vijai. Sai iesniegumā ir m
un pētīts visos virzienos,
ar archaioloģiju un vēsturi u
dzot ar ekonomiju un valo
uzrādīti dažādi avoti, teorij
ieskati. Mērķis, liekas, bij
rādīt, ka latgaļiem nav ne
vēstures, ne valodas, bet p
bā tur pierādīts nav nekas.
tija drukas aizliegumu tom
vedusi dzīvē. Memorandam
ne datuma, ne parakstu, ne
sējuma, kas būs bijuši pava
stā, kā grāmatā trūkst.
Šo iesniegumu kompartija
spēko Acta Latgalica rede

PIENESUMS
PROF. A. TEICH
Pagājušā gada beidzamajā
nesī Zviedrijas un Vācijas la
dzīvoja Artūra Ozoliņa kor
gaidās, bet tanī pašā laikā p
nepamanīts un latviešu pres
pieminēt pagāja čellista
Teichmaņa koncerts Freil
Lielāka interese par Ozolina
certiem bija tāpēc, ka tos
paši latvieši, kāpēc bez reklā
nas latviešu, tāpat arī Stokh
un Hamburgas presē nemaz
rēja iztikt.
Freiburgas mūzikas augst
profesors Atis Teichmanis, ko
šis pašas augstskolas planisti
Pichti-Aksenfeldi 1. decembrī
dza patstāvīgu koncertu Fr
gas tirdzniecības nama lielaja
certzālē. Kā ziņo vācu laikr
tad zāle bijusi izpārdota līdz
jai vietai. Tas apliecina, ka
Atis Teichmanis nav tikai
paidagogs, bet arī izcils s
Viņš Vācijā sniedzis gan pa
gus koncertus, gan ar pazī
Kolonienzis kapellu apbra

STASTS
PET
LIV
ARTURS
(55. tur
— Jums labi! Vai māci
dīt savu labumu? Vai tam
manis pašreiz visvairāk v
— Tieši to arī daru,
manis pašreiz visvairāk va
Darbs draudzē jūs n
gan tai tuvinātu.
— Jā? — Līvāns atbil
ja, ka tam par šo tematu
Kaspars Sesavs to
par citām lietām, kas jau
ris Līvāns jautāja par Ses
Nē, tādu viņam ne
viņš viens pats brīvajā p
pēc tam nometnēs un beid
saņēmis ziņu, ka to vietēj
nākšanas apcietinājuši, be
aizveduši; turpat birzes m
— kaimiņi turpat arī apr
aizvest uz kapiem, un tēvs
savā zemē. Māte tobrīd b
par to nekādu ziņu nee
vai degot, aizgājusi bojā
juši pārkļūt uz Zviedriju,
varējis saklausināt; maz
— Jūs bijāt neprecēji
— Tas ir tā — kā t
vilcinādamies atbildēja.
melot. Bija tāda kara lai

Jauns latgales pētniecības institūta izdevums

ACTA LATGALICA III, RED. M. BUKŠS, L. LATKOVSKIS UN S. SKUTĀNS. 413 LPP. MUENCHEN 1970

Šis serijas trešā sējuma galvenais temats domāts, kā tas stāv ievadrakstā — Latgale padomju dokumentu apgaismojumā. Sējums sākas ar Andrieva Namsona rakstu vācu valodā Die baltischen Staaten unter der Sowjet regierung. Uz krievu oficiālo publikāciju pamata te dabūjam salīdzinošu pārskatu par iedzīvotāju biezību, tautību sastāvu agrāk un tagad, pretreliģisko propagandu un citiem jautājumiem, kas viss norāda uz stipru pārkrievošanas noslieci ar varbūtēju gala mērķi, atkal pievienot Latgali Pad. savienībai.

Tālāk seko Latvijas PSR Vēstures un valodas institūta 1946. g. iesniegums kompartijai, kas lai kā motivētu drukas aizlieguma ievešanu latgaļiem un Pietālavas (Abrenes) novada atdošanu Krievijai. Šai iesniegumā ir meklēts un pētīts visos virzienos, sākot ar archaioloģiju un vēsturi un beidzot ar ekonomiju un valodu. Ir uzrādīti dažādi avoti, teorijas un ieskati. Mērķis, liekas, bijis pierādīt, ka latgaļiem nav ne savas vēstures, ne valodas, bet patiesībā tur pierādīts nav nekas. Partija drukas aizliegumu tomēr izvedusi dzīvē. Memorandam nav ne datuma, ne parakstu, ne adresējuma, kas būs bijuši pavadrakstā, kā grāmatā trūkst.

Šo iesniegumu kompartijai atspēko Acta Latgalica redakcija (71. — 115. lpp.) un norāda uz pielaistām aplamībām. Lai arī atspēkojums ir bagāts, tomēr dažā vietā jāceļ pret to iebildumi. Piem., latgaļu preses, skolu, teātru un citu kultūrālo pasākumu nolikvidēšana Krievijā 1938. gadā nebūs notikusi sadarbībā ar toreizējo Latvijas valdību, bet gan uz vispārējo tīrīšanu pamata, kad tika apturēti arī visi pārējo latviešu izdevumi un citi pasākumi un nolikvidēti daudzi partijas biedri.

Pamatjautājumā — kādu valodu latgaļi runājuši senatnē — redakcijai būs taisnība, ka tad latgaļi nebūs runājuši t. s. vidus dialektu. Ja viņi to būtu darījuši, nav ticams un saprotams, kādēļ un kad viņi no tā būtu atteikušies. Drīzāk jādomā, ka savu valodu, dialektu, izloksni, vai kā nu katram gribas to apzīmēt, latgaļi būs paturējuši līdz mūsu dienām vēl no pirmsliterātūras laika, jo jaunas valodas tik ātri nerodas.

Valodu karš tālāk turpinās J. Lojas, Valijas Dambes un L. Latkovska rakstos un pretrastos (116. — 169. lpp).

Ka valodas jautājums latgaļiem vissāpīgākais, pierāda S. Putāna un St. Seiļa raksts no žurnāla Karogs (1968:3), ar kuru viņi prasa pēc sava kalendāra Latgales iedzīvotājiem. No 1960. g. tāds vairs neesot izdots, un redakcija piezīmē, ka līdz 1970. g. tāda vēl neesot bijis.

Interesants un vēsturiski vērtīga ir M. Apela raksts „Latgaliešu skolas un cyti kultūras pasokumi Sibirijā", pārspiests no žurnāla Latgolas škola (1938.: 3 — 4.). Šis žurnāls iznāca Latvijā kā Latgales skolotāju centrālās savienības oficiozs. Rakstā stāstīts, ka laikā no 1885. līdz apm. 1910. g. uz Sibiriju izceļojuši pāri par 50.000 latgaļu, uz ko viņus spieduši nelabvēlīgie dzīves un peļņas apstākļi dzimtenē. Raksts apgaismo izceļotāju izglītības un kultūras stāvokli viņu jaunajās dzīves vietās, un tas tiešām atklāj visai bēdīgu ainu, sevišķi pēc padomju iekārtas ievešanas Krievijā. Vēl 1923. g. latgaļiem nav bijis nevienas skolas, neviena pašu skolotāja. Tomēr 1923. g. Sibirijā viņiem jau bijušas apm. 30 savas skolas ar apm. 40 skolotājiem. Ciņa par izglītības pacelšanu ir bijusi smaga un pat bezcerīga, bet tomēr daudz kas pārvarēts, tā kā 1932. g. latgaļu paidagoģiskais technikums starp līdzīgiem krievu pasākumiem jau ieņēmis otro vietu. Baigi aprakstīti ir lasāmi par skolu telpām, pilnīgu mācības līdzekļu trūkumu, sadauzītiem skolas soliem un galdiem, izsistiem logiem, ārkārtīgu netīrību skolas telpās. Tas viss jo sevišķi vērojams skolās, kur kollektīvu vadītājiem tīri krieviski uzvārdi. Skolas grāmatu trūkuma dēļ bērni bieži vien mācījušies lasīt no avīzēm, bet arī tās nereti nozudušas — bijušas nopīpotas! Šis raksts labi rāda zemo dzīves standartu Krievijā trīsdesmitajos gados.

Tālāk seko divi B. Briškas raksti — viens par latgaļu izplatību neatkarīgās Latvijas territorijā, otrs par Latgales kolonizēšanu.

Objektīvu ainu par skolām un tautas izglītību Latgalē līdz Pirmajam pasaules karam dod Irēne Bukša savā zviedriski sacerētajā rakstā, kam turpat blakus dots arī tulkojums latgaliski.

Īsu, labu pārskatu par Lietuvas statūtu (likumu krājumu), kas no 1561. — 1840. g. attiecas arī uz Latgali, dod J. Lingis. Gordons B. Fords jun. raksta angļu valodā par lietuviešu rakstniecības tēvu Mārtiņu Mežvidu, bet S. Skutāns garākā rakstā Par myusu presi trymdā (1946 — 1956) punktu pa punktam atspēko t. s. oficiālās katoļu preses (žurnāla Dzimtenes Balss) "un augstāko katoļu garīdznieku uzbrukumus Latgolas Bolsam. Vēl par latgaļu presi dzimtenē un trimdā raksta M. Bukšs No latgaļu preses vēstures — Latgolas Bolss 25 gadi. Raksts ļoti pamatīgi izstrādāts, sadalīts 20 apakšnodaļās un nobeidzas ar visu līdzstrādnieku sarakstu. Aiz saprotamiem iemesliem pseudonimi paliek neatklāti.

Sējums nobeidzas ar vēl dažiem rakstiem par valodnieciību. Kā no šī pārskata redzams, raksti par valodu aizņem šīs grāmatas lielāko daļu. Valodas jautājumi latgaļiem ir bijuši sāpīgi dzimtenē, tādi tie ir tagad trimdā un, liekas, strīdi nebeigsies nekad. No malas skatoties, šīs lielās nesaskaņas ir pilnīgi liekas. Ja viena daļa latgaļu var izdot laikrakstus un grāmatas, kādēļ viņiem tas būtu jāliedz? Ja trīsdesmitajos gados dažiem simtiem Kurzemes lībiešu bija atļauts iespiest pat skolas grāmatas viņu valodā, liekas dīvaini un nepamatoti, noliegt latgaļiem darīt to pašu. Tā kā es neesmu katole, man visvairāk nesaprotamas nesaskaņas pašu katoļu vidū attiecībā uz baznīcā lietojamo valodu. Kāpēc baznīcā drīkst lietāt tikai t. s. vidus dialektu? Esmu bijusi bērēs, kur ceremoniju izdarīja divu konfesiju garīdznieki, bet mēs, pārinieki, tās pāssās dziesmas dziedājam trijās volodās: igaunu, zviedru un vācu. Nevienam tas nelikās ne nosodāmi, ne dīvaini.

Grāmata īsteicama visiem, kam interesē Latgales un latgaļu jautājumi, un kādēļ gan tas lai mūs interesētu mazāk nekā pārējo Latvijas apgabalu lietas? Esam taču tomēr viena valsts, viena zeme, viena tauta. Grāmata gan ir pagrūti lasāma, bet kad ietrenējas, — iet. Arējais ietērps glīts un papīrs — krīta. Cena 7 dolari.

Livija Vītoliņa

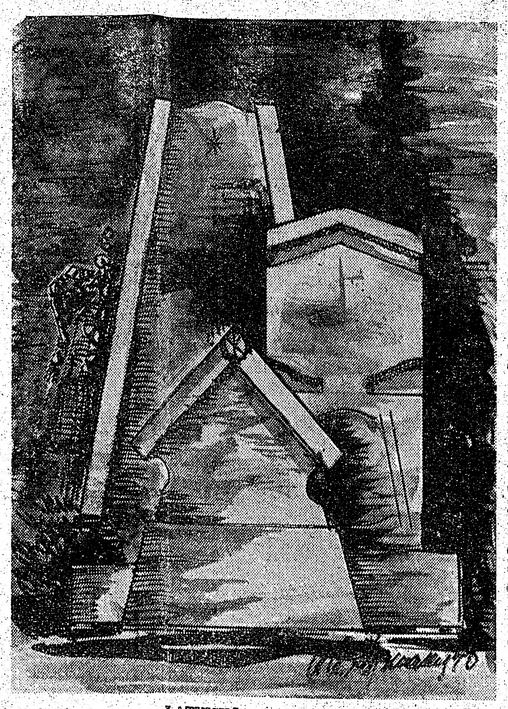

LATVISKĀS FORMAS
Augusta Kopmaņa pieminekļa mets

PIENESUMS BĒTHOVENA GADĀ

PROF. A. TEICHMAŅA KONCERTS FREIBURGĀ

Pagājušā gada beidzamajā mēnesī Zviedrijas un Vācijas latvieši dzīvoja Artūra Ozoliņa koncerta gaidās, bet tanī pašā laikā pilnīgi nepamanīts un latviešu presē nepieminēt pagāja čellista Aša Teichmaņa koncerts Freiburgā. Lielāka interese par Ozoliņa koncertiem bija tāpēc, ka tos rīkoja paši latvieši, kāpēc bez reklāmēšanas latviešu, tāpat arī Stokholmas un Hamburgas presē nemaz nevarēja iztikt.

Freiburgas mūzikas augstskolas profesors Atis Teichmanis, kopā ar šīs pašas augstskolas pianisti Editi Pichti-Aksenfeldi 1. decembrī sniedza patstāvīgu koncertu Freiburgas tirdzniecības nama lielajā koncertzālē. Kā ziņo vācu laikraksti, tad zāle bijusi izpārdota līdz pēdējai vietai. Tas apliecina, ka prof. Atis Teichmanis nav tikai izcils paidagogs, bet arī izcils solists. Viņš Vācijā sniedzis gan patstāvīgus koncertus, gan ar pazīstamo Kolonienzis kapellu apbraukājis visu pasauli.

Savam koncertam 1. decembrī Freiburgas tirdzniecības namā prof. Atis Teichmanis bija izvēlējies Bēthovena darbus kā pienesumu „Bēthovena gadam", kāds pagājušais gads skaitījās Vācijā, sakarā ar lielā komponista 200. dzimšanas dienu, kuŗa apritēja 12. decembrī.

Par spēli „Badische Zeitung" mūzikas kritiķis savā laikrakstā rakstīja: „Abi mākslinieki pilnīgi izpratuši Bēthovena vēlīno apgarotību. Tā bija meistariga interpretācija un ievērojams Bēthovena godinājums. A. Teichmaņa čellam ir kultivēts, aristokratisks un reizē ekspresīvs, vitāls tonis, pasniegts ar nemaldīgu technisku precīzitāti."

Tas ir izcila koncerta izcils novērtējums. Cik zināms, tad prof. A. Teichmaņa koncertu noklausījušies arī daži latvieši turpat no Freiburgas un tuvākās apkārtnes.

O. A.

Mazās serijas turpinājums

Apgāds Imanta, Kopenhāgenā, nolēmis turpināt Mazo Seriju, kas savā pirmajā posmā modināja ievērību. Mazā formāta grāmatiņas aptver 32 lappuses dzejoļu vai pošmu. Līdz šim iznākuši 13 krājumi: Voldemārs Avens — Caurumi, Brāļi Graši — Ogles kvēlo, Ojās Jēgens — Kommentāri, Pāvils Johansons — Sudraba Ceturksnis, Valda Kajaka — Magones, Tālivaldis Ķikauka — Zēns un Pūķis, Valdis Krāslavietis — Atzīšanās, Roberts Mūks — Nēve un Otto, Gundars Pļavkalns — Caurspīdīgās Ēnas, — Aina Zemdega — Egles Istabā, Velta Snikere — Piesaukšana, Richards Rīdzinieks — Patiesību meklējot... un Jānis Viesiens — Māla Bezdelīgas.

Sākot ar šāgada februāri, iznāks 6 jauni krājumi šādā kārtībā: Juris Kronbergs — Iesnas, Lidija Dombrovska - Larsena — Ar medus zobenu, Margita Gūtmane — Ēnu Spēles, Juris Mazutis — Ceļojumi, Dīna Rauna — Pusnakts Negātivi un Ausma Jaunzeme — Rita Eņģeļa Dziesmas.

Stokholmietis Juris Kronbergs jau publicējies Jaunajā Gaitā un pats izdevis dzejoļu krājumu Pazemes Dzeja. Tie, kas viņu dzirdējuši kādā sarīkojumā, veltītu dzejai, pazīst viņu kā dzejnieku ar ironiju un spēcīgu valodu absurdā iekrāsā. 1970. gada otro pusi viņš pavadīja Sav. Valstīs, kur vairākās pilsētās lasīja savus, it sevišķi jauniešos populāros dzejoļus. Viņš arī tulkojis latviešu noveles un dzejoļus zviedru valodā, kas publicēti Somijas zviedru laikrakstā Horisont.

Lidija Dombrovska - Larsena dzīvo Kopenhāgenas apkārtnē Dānijā un ir pēc amata gleznotāja. Savas domas par mākslu viņa izteikusi grāmatā Uz darbnīcas sliekšņa, kā arī rakstos periodikā. Ar medus zobenu būs viņas pirmais dzejoļu krājums, bet daži dzejoļi ir jau publicēti laikrakstos. Viņas dzeja ir smalkjūtīga un pilna dabas impresijām.

Margita Gūtmane dzīvo Hamburgā, jau vairākkārt lasījusi un publicējusi savus dzejoļus un īsos stāstus (Jaunā Gaitā). Ēnu spēles pierāda, ka viņa ir gatava dzejniece ar skaidru intellektuālu.

Juris Mazutis no Montrealas debitē ar krājumu Ceļojumi. Viņš mūs izvadā pa pasauli, skatot to ar skeptisku aci un ironisku smaidu ap lūpām. Viņš ir publicējies Jaunajā Gaitā un nodarbojas brīvajā laikā, cita starpā, arī ar teātri un mūziku.

Dīna Rauna no Kalamazū ir pati jaunākā, bet pazīstama gan laikrakstu lasītājiem, gan literāru sarīkojumu apmeklētājiem. Starp citu, viņa rakstījusi arī jaunatnes žurnālā Mēs. Pusnakts Negātivi ir krājums, kuŗā valdzina oriģinālas metaforas un krāšņa fantazija.

Ausma Jaunzeme no Stanfordas, Kalifornijā, ir varbūt līdz šim vairāk pazīstama kā dziedātāja nekā dzejniece. Viņa ir publicējusies Jaunajā Gaitā un citos laikrakstos. Rita Eņģeļa Dziesmu pirmo daļu sastāda cikls Rita Eņģelis divpadsmit dziesmās.

Kā redzams, Mazajai Serijai ir nolūks dot jauniem dzejniekiem iespēju parādīt savas spējas, un tā grib pierādīt, ka dzejoļu krājumiem nav jābūt dārgiem. Pagājušā posmā visus vāka zīmējumus bija darinājis Ilgvars Šteins. Šoreiz bez viņa vēl piedalījušies Rūdolfs Kronbergs, Lidija Dombrovska - Larsena un Maija Eizina.

Pāvils Johansons

Modris Lorbergs

GADMIJĀ

. . . un šajā gadmijā
līs atkal svins,
un ēnas šaudīgas
kā žagatas
mums visu pastāsīs,
ko nejauž prāts —

Līs atkal svins,
un izlīs ūdenī,
un sacietēs,
bet tikai ēnās
būs veidols nākotnei,
līdz gaisma izdzisīs . . .

No ēnām
mēs ziņkārīgi gribam
sev lasīt nākotni,
no ēnām zūdošām . . .
Tumst gaisma
un lēnām
mēs vēl zīlējam
no ēnām
un nemanam,
ka lēnām
jau gaisma tumst — — —

1970. gada decembrī

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

Tilts — ilustrēts žurnāls, 108 109. n-rs, apgāda Tilts izdevums, atb. redaktors Hugo Skrastiņš, 98 lp.

Ziemeļkalifornijas Apskats — 12. (131.) n-rs, Ziemeļkalifornijas latviešu biedrības izdevums, redaktors Ojars Celle, 20 lp.

„Karoga Invalids — 15. n-rs, Latviešu karoga invalīdu apvienības izdevums, galv. redaktors Vilis Pomelnieks, vāku zīmējis Nikolajs Soikans, 160 lp.

Mazputniņš — 144. n-rs, mēneša raksts latviešu zēniem un meitenēm visā pasaulē, decembŗa burtnīca, Jaunatnes literārās biedrības Ceļinieks izdevums, redaktors L. Stŗeips, 16. lp.

STĀSTS

PĒTERIS LĪVĀNS

ARTURS VOITKUS

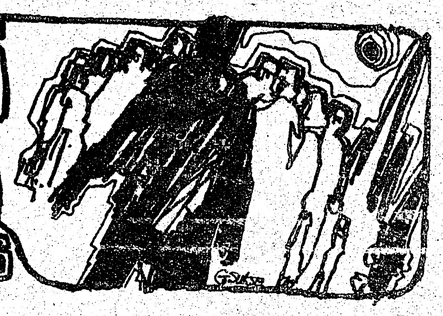

(55. turpinājums)

— Jums labi! Vai mācītāja drīkst pirmā vietā atdīt savu labumu? Vai tam vispirms nav jājautā: kur manis pašreiz visvairāk vajag?

— Tieši to arī daru, — Līvāns atbildēja. — Un manis pašreiz visvairāk vajag šeit, ģimenē.

Darbs draudzē jūs no ģimenes neatraudu, drīzāk gan tai tuvinātu.

— Jā? — Līvāns atbildēja balsī, kas skaidri rādīja, ka tam par šo tematu vairs negribas runāt.

Kaspars Sesavs to manīja, un viņi sāka tērzēt par citām lietām, kas jaunieceļotājiem svarīgas. Pēteris Līvāns jautāja par Sesava piederīgajiem.

Nē, tādu viņam nebija. Visi palikuši Latvijā, viņš viens pats brīvajā pasaulē. Karojis, bijis gūstā, pēc tam nometnēs un beidzot nokļuvis šeit. Par tēvu saņēmis ziņu, ka to vietējie komūnisti pēc krievu ienākšanas apcietinājuši, bet tālāk par Sesavu birzi nav aizvedušī; turpat birzes malā nošāvuši. Un labi, ka tā — kaimiņi turpat arī aprakuši, jo nebijis iespējams aizvest uz kapiem, un tēvs tagad vismaz var gulēt pats savā zemē. Māte tobrīd bijusi Jelgavas slimnīcā, un par to nekādu ziņu neesot. Taču, laikam, Jelgavai degot, aizgājusi bojā. Brālis ar sievu mēģinājuši pārkļūt uz Zviedriju, bet par tiem nekā neesot varējis saklausināt; maz šaubu, ka laiva nogrimusi.

— Jūs bijāt neprecējies? — Līvāns jautāja.

— Tas ir tā — kā to ņem, — Kaspars Sesavs vilcinādamies atbildēja. — Mācītājam jau nevar melot. Bija tāda kaŗa laika laulība... Vienu nedēļu sadzīvojām kopā, bet tad bija jādodas uz fronti, un pēc tam... jūs jau zināt, kā tādas lietas notiek... Bija tur viens vācietis... Un tā mēs pēc mana otrā atvaļinājuma vairs neesam redzējušies Nezinu arī, kur viņa tagad — dzīva, mirusi? Ne viņa mani meklējusi, ne es viņu. Uz papīra tātad — precējies. Vai pareizāk: uz papīra tieši otrādi. Pēc papīriem skaitos neprecējies.

— Nav bailes, ka par nepareizu datu uzdošanu var iznākt nepatikšanas?

— Kādas nepatikšanas? Ja es taisītos otrreiz precēties... Bet tā... Kas un kam mani uzrādīs?

— Bet ja rodas interese vēlreiz nodibināt ģimenes dzīvi? Ko tad? Melosit, ka neprecējies?

— Nezinu. Pašreiz mani šis jautājums nenodarbina. Ja tāda situācija radīsies, tad par to padomāšu. Vai arī prasīšu mācītājam padomu, — Sesavs skatījās Pēterim acīs un smaidīja.

Viņš vispār, likās, dzīvi neņēma pārāk smagi.

Maira bija uzvārījusi kafiju un aicināja pie galda. Tur goda vietā bija novietoti Sesava atnestie cepumi un kūkas. Bērni nepacietīgi gaidīja, kad Maira tiem iedos viņu tiesu; vienīgi Mārcis bija atturīgs un garlaikotu seju sniedza Mairai savu šķīvi. Kūku tiesādams, viņš laiku pa laikam vērīgi paskatījās Sesavā.

Kaspars pie galda jutās tik brīvi, it kā Līvānu mājā viesotos jau kuŗo reizi. Maira bija sagatavojusi pāris sviestmaižu, izlietodama nākošai dienai Pēteŗa azaidam iegādāto desu, un Kaspars tās tiesāja ar patiesu baudu.

— Neesmu saldo lietu draugs, — viņš sevi aizbildināja. — Mana speciālitāte cietākas lietas. Tas pats attiecas arī uz dzērieniem. Jūs man neticēsit, — viņš pievērsās Mairai, — bet studenta gados vīna tikpat kā neesmu dzēris. Par saldu.

— Ir jau arī skābi vīni, — Pēteris Līvāns teica. — Bet tā gaumes lieta. Es par sevi nevaru sacīt, ka man saldumi negaršotu.

— Tā esot vīrišķības iezīme, — Kaspars teica.

— Pasakas, — Maira iejaucās vīriešu sarunā. — Tad jau... Un vai kāds apgalvos, ka jūs pats nebūtu vīrišķīgs?

— Par to pašam grūti spriest, — Kaspars sacīja. — Šai jautājumā vispareizāk vērtētu pretējā dzimuma pārstāves. Kā jūs pati domājat?

Iekām Maira paguva atbildēt, atskanēja Mārča balss:

— Tu zini, — viņš skaļi uzrunāja Mairu, — tu zini, ka viņš precējies?

Radās nelādzīgs klusums. To pēc īsa mirkļa pārtrauca Līvāns:

— Mārci, tu tagad ej otrā istabā, pārdomā, un tad nāc atvainoties. Tu labi zini, ka tā neuzvedas.

Mārcis ar troksni atgrūda krēslu un atstāja telpu.

Maira bija piesarkusi un skatījās šķīvī, Guntis ar Ritu nesaprata satraukuma īstā iemesla, bet juta, ka kaut kas nav kārtībā un arī ierāvās sevī.

— Man jāatvainojas padēla vietā, — Līvāns mierīgi teica. — Bet varat būt pārliecināts, ka viņš jūsu noslēpumu citam nevienam nestāstīs.

Kaspars Sesavs pasmaidīja.

— Galu galā — kāds tur noslēpums? Mana paša vaina, ka zēna klātienē jums to stāstīju.

Vakara omulība tomēr bija izjaukta. Sesavs pēc brīža atvadījās un aizgāja. Mairai roku sniedzot, viņš teica:

— Trešdien atkal būšu uz laukiem. Ja atļaujat, bērni var man nākt līdz pievakarē makšķerēt. Dienā jāpadara darāmais.

Kad Sesavs bija aizgājis. Līvāns iesauca pie sevis Mārci.

— Tu, brālīt, mācies cilvēkos uzvesties, — viņš nopietni teica. — Tu man sagādāji kaunu.

Zēns stāvēja Pēteŗa priekšā sakniebtām lūpām un nodurtu galvu. Virtuvē Maira mazgāja traukus. Guntis un Rita bija pie viņas; tos Līvāns bija izsūtījis ārā, iekām sāka sarunu ar padēlu.

— Piedod... — Mārcis izgrūda gandrīz nedzirdami. — Bet tas bija taisnība.

— Daudz kas ir taisnība, ko mēs tāpēc nesludinām avīzēs. Tu pats to vislabāk zini. Bez tam — viņš to stāstīja kā tādu pusē noslēpumu. Viņš uzticējās man un tev.

— Bet es gribēju, lai... lai viņa arī to zin!

— Kāpēc?

— Tāpat...

— Ko nozīmē: tāpat?

— Tāpat vien... lai viņa zin!

Vairāk Pēteris no zēna arī neuzzināja. Vēlreiz nobrīdinājis turpmāk pieaugušo sarunās bez uzaicinājuma vai īpašas vajadzības nejaukties, viņš Mārci atlaida. Vēlāk, kad Pēteris Mairai jautāja, vai tā var iedomāties, kāpēc Mārcis tik norūpējies, lai viņa uzzinātu, ka Sesavs precējies, tā nevilcinoties atbildēja.

— Aiz greizsirdības. Viņš uz Sesavu ir grezisirdīgs tavā vietā. To es manīju jau ezermalā. Viņam nepatika, ka mēs ar Kasparu runājamies. Ikreiz, kad Sesavs atnāca, Mārcis centās būt tuvumā. Toreiz man likās, ka tā ir sirsnība pret Sesavu, bet laikam jau nav. Greizsirdība. Un viņam liekas, ja zināšu, ka Sesavam sieva, tad viņš varēs būt drošs, ka Sesavs mani tev neatņems.

— Tā nu ir ļoti līkumota domāšana. Bez tam neaizmirsti, ka Mārcis ir graizsirdīgs uz tevi, ka tu ienāci mūsu abu dzīvē. Viņam jau tādā gadījumā vaja dzētu priecāties, ja cits mūsu laulību izjauktu un mēs ar Mārci atkal paliktu divatā vien.

— Tā ir viena puse. Otra ir tā, ka viņš mani uzskata par tavu īpašumu — un viņš greizsirdīgi sarga visu, kas tavs.

Otrdien Džims Mairai iedeva mātes atstāto vēstuli. Tur bija uzskaitīti visi darbi, ko Mairai darīt, ja tai lauku vientulībā kļūst garlaicīgi. Cita starpā bija norādījums nomazgāt visus logus un izkrāsot virtuvi.

„To mēs vienmēr darām paši," Smita kundze rakstīja, „uz laukiem speciālistu- krāsotāju neņemam. Krāsa un otas ir..."

(Turpinājums sekos)

Rikotāju piemaksas...

(Turpinums no 1. lpp.)

apspriežot vēl atrisināmas problēmas.

Viena no šādām problēmām ir īstabu aizņemšana sarīkojuma galvenajā norises vietā Royal York viesnīcā. Lai bez maksas, izņemot svētku balli, varētu dabūt atsevišķajiem sarīkojumiem, izstādēm, tirdziņiem un citām vajadzībām nepieciešamās daudzās telpas viesnīcā, rīkotājiem bija jāgarantē, ka naktī uz 4. jūliju apmeklētāji būs aizņēmuši vismaz 200 istabu. Taču Royal York viesnīca ir viena no dārgākām Toronto, tādēļ 200 istabu aizņemšana ir visai nopietna problēma. Šo saistību nepieņemot, būtu jāmaksā prāva noma par sarīkojumiem vajadzīgajām telpām. Problēmu apsverot, sēdes dalībnieki atzina, ka globālās dienas nerīko peļņai un alikuma gūšanai, bet gan sirsnībai, draudzībai, kopīgā nacionālā darba sekmēšanai un ticības stiprināšanai. Lai tie nebūtu tikai vārdi, bet šī doma paustos arī darbos, sēdes dalībnieki nolēma piemaksāt 5 dol. pirmajam istabu pasūtinātāju simtam, kas apmešanās vietu naktij uz 4. jūliju ar rīcības komitejas starpniecību rezervēs līdz 1. maijam, lai iegūtu tālākiem plānojumiem nepieciešamo pārskatu. Tas mūsu trimdas dzīvē ir vēl nebijis gadījums, ka plaša sarīkojuma organizētāji piemaksā viesiem pie viesnīcas istabu īres, tādēļ jācer, ka globālo dienu apmeklētāji šo pretimnācību izpratīs un rīkotāju plānus sekmēs. Taču šīs priekšrocības iegūšanai ar istabu rezervēšanu jāpasteidzas. Rīcības komitejas jau izsūtītās istabu rezervēšanas kartes saņemamas vietējās DV nodaļās un apvienībās, bet pieprasāmas arī Monikai Jonānei (271 Rusholme Rd., Toronto 4, Ont., Canada), kurai izpildītās kartes iesūtāmas arī atpakaļ.

Tā kā globālo dienu darba nedēļas sarīkojumi notiks DV namā, informācijas centrs Royal York viesnīcā darbosies tikai svētku dienu laikā — no 2. jūlija pievakares līdz 4. jūlija pusdienai. Sēde atzina, ka informācijas centrs nodoams jaunās paaudzes darbinieku ziņā, tā izveidošanai un citu darbinieku piesaistīšanai izraugot jaunās vanadzes Baibu Šmitu-Kalēju, Astrīdi Beņķiti un Dagniju Celmu. Bez iebraucējiem vēlamās informācijas iegūšanas centrā varēs iegādāties ieejas kartes, saņemt 5 dol. piemaksu rezervētajām istabām, bez speciālas maksas izlikt uz ziņojumu dēļa iebraucēju vārdus un apmešanās vietu adreses, kā arī saņemt citus pakalpojumus.

Sēdes dalībnieki izteica vēlamību globālo dienu dievkalpojumā piedalīties visu konfesiju mācītājiem. Šo jautājumu kārtos rīcības komisijas prezidijs saziņā ar arhibīskapu A. Lūsi. Vienojās, ka sniedzama informācija par 26. jūnijā notiekošajiem Līgo vakariem draudžu lauku īpašumos, tomēr globālo dienu norise nav saistāma ar kādu no tiem, atstājot kā agrīnāku iebraucēju, tā vietējo tautiešu ziņā, kurā vietā līgot.

Kā vienmēr plašus sarīkojumus organizējot, arī DV globālo dienu sagatavošanā radušās dažas pārmaiņas. Būdams vairāk nekā pārdzēts aizņemts ar t.s. Kanaku vakara programmas iestudēšanu, Dzintaram Pūpēdim nav iespējams veikt galvenā režisora Reiņa Birzgaļa palīga pienākumus Lielās jundas vēsturiskajā uzvedumā, tādēļ viņa vietā stājies režisors Ernests Jurševskis. Arī izstrādātais greznā svētku plakāta mets izrādījies neizdevīgs iespiešanai, tādēļ jaunu, vienkāršotu metu izstrādājis mākslinieks Ēriks Dzenis. Tas jau atrodas iespiešanā.

Prezidija priekšsēdis E. Krūka ziņoja, ka jau veidojas iecerētais jauniešu koris, kuŗa pirmais mēģinājums, kaut vēl nav sakomplektēti visi dalībnieki, dirigentes A. SkudrasKārkliņas vadībā notiks jau 21. janvārī plkst. 7.30 vakarā DV namā Toronto. Ar Latviešu dailamatnieku savienības Kanadā priekšsēdi A. Gugānu panākta vienošanās, ka Royal York viesnīcā iekārtos arī dailamatniecības izstrādājumu un grāmatu skati ar tirdziņu. Techniskās organizēšanas darbu uzņēmies A. Šterns, sadarbojoties ar Dailamatnieku savienību. Piedalīties var visi dailamatnieki, ne tikai savienības biedri, bet darbu kvalitātes nodrošināšanai paredzēta iepriekšēja izstrādājumu izvērtēšana.

Vč.

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRIBA
Latvian (Toronto) Credit Union Ltd.
421 College St, Toronto 174, O
Telef. 924-2775
maksā
6% PAR NOGULDIJUMIEM
6½ — 7 PAR ILGTERMIŅA NOGULDIJUMIEM
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZĒ AR NAUDAS NOGULDIŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRIBA IZDARA DZIVIBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 VAI $5000.00
Birojs atvērts darbdienās no pl 12 — 8 vakarā, sestdienās no pl. 9—1 p.p.

Lotus puķu veikala īpašnieku I. un A. Tiruma Toronto korporāciju kopai dāvinātais vairogs, kuŗu ozolkokā veidojis kokgriezējs Z. Lakstīgala. Vairogs kopai dāvināts veikala 20 gadu pastāvēšanas atceres gadījumā. Foto: J. Ligers

Toronto ziņas

● Toronto latviešu biedrības otrs cēšanās pie nobrauktuves uz ezeru biedru vakars, kas veltīts kādam Latvijas apgabalam, šoreiz Vidzemei, notiks 23. janvārī plkst. 7.30 biedrības telpās, Latviešu namā. V. Lazdiņa atmiņu stāstījumā pārstaigās Vidzemes upes, kalnus, lejas un lauku sētas, bet L. Eiserte pakavēsies pie teikām par to, kā radušās upes, ezeri, alas un cits. Dzejojus par Vidzemi teiks bij. Nacionālā teātŗa aktrise Milda Bērziņa-Muižarāja un Ruta Atvasara, bet koklētāju ansamblis Alsunga Ilzes Šmites vadībā atskaņos V. Avika ik trīs tautas dziesmas un dejas. Par azaidu rūpēsies TLB dāmu komiteja. Ieejas maksa 2,50 dol. Piedalīties aicināti visi interesenti.

● TLMM klubs Simko ezera Virdžīnijas līcī 24. janvārī laikā no plkst. 7 — 11 rītā rīko internas sacīkstes žibulēšanā, bet 7. februārī tai pašā vietā un laikā trīsklubu sacensības. Dalībnieku pulcēšanās aizejot, viņa vietā nākot viceseniooram, bet sekretāru dodot nākošajai korporācijai vecuma sekā. Šoreiz šī tradicionālā rotācijas mazliet pajuka, jo no amata atteicās līdzšinējais sekretārs V. Galdiņš (Vendia), kuŗa korporācija nedeva arī citu pārstāvi viceņiora pienākumiem. Tā abus šos amatus piedāvāja vecākuma sekā nākošajai korporācijai Lacuaniai, bet tā vēlējās dot savu pārstāvi tikai tai paredzētajiem sekretāra pienākumiem, lai tas „izietu cauri" visus 3 darba gadus. Tā viceseniora deva vecākuma sekā nākošā korporācija aiz Lacuanias, kuŗa Toronto pārstāvēta un vēlas darbu uzņemties — Frat. Cursica. Tā rezultātā mazliet pajuka līdzšinējā amatu rotēšana korporāciju vecuma sekā, viceseniņoru dodot 20. gadu jaunākai korporācijai par sekretāra deleģētāju. Reizē ar to šogad TKK prezidijā darbosies seniors Tālivaldis Kronbergs (Patria), viceseniors Oskars Perro (Frat. Cursica) un sekretārs Vilis Miklašēvics (Lacuania), bet oldermanis būs Arnis Kaļiņš (Patria) un kantmaģistrs Imants Alksnis (Lettonia). Kopas pārstāvis LNAK padomē būs V. Kaļiņš (Patria), bet Latviešu nama akciju sabiedrībā J. Šmits (Patria), literārās komisijas vadītājs J. Rubenis (Frat. Lataviensis) un studiju kvalifikācijas komisijas vaditājs V. Kaļiņš (Patria). Buršu tiesā konvents apstiprināja N. Līnāju (Lettonia), A. Švenni (Frat. Lataviensis) un E. Lejiņu (Patria), bet revīzijas komisijā — G. Koruli (Selonija), E Sproģi ((Philyronia) un J. Daukstu (Frat. Metropolitana). Līdzšinējais kopas prezidija seniors A. Joma (Frat. Lataviensis), jautāts pēc konventa par vērojumiem 3 gadu darbā, preses pārstāvim izteica apmierinājumu, ka buršu saime, pretēji agrāk vērotajai atturībai, pēdējos gados sākusi nozīmīgākajos latviešu sarīkojumos ierasties savu korporāciju krāsās.

● Toronto korporāciju kopas gadskārtēji rīkotais plkv. Kalpaka un viņa bataljona piemiņas dievkalpojums notiks 7. martā plkst. 5 pēcpusdienā Sv. Jāņa baznīcā, divas stundas iepriekš kopas prezidijam un citu organizāciju pārstāvjiem apmeklējot kalpakiešu atdusas vietas Jorkas kapsētas latviešu nodalījumā. Tradicionālā Kalpaka piemiņas balle savukārt šogad notiks 12. martā plkst. 7 vakarā viesnīcas Inn on the Park telpās. Dalības maksa (ar ielūgumiem) 10 dol., bet aktīviem studentiem 6,50 dol. Sākot ar februāŗa vidu, ieejas kartes iepriekšpārdošanā varēs iegādāties un galdiņus rezervēt Lotus puķu

● TLB dāmu komiteja rīko veco māmuļu pēcpusdienu 17. janvāri plkst. 3 pēcpusdienā Latviešu namā. Programmas daļā paredzēti kokļu priekšnesumi.

Mainījies TKK prezidijs

Toronto korporāciju kopas speciālajā konventā 9. janvārī Tālavijas mītnē, Latviešu namā, ieradās ap 50 dalībnieku, pārrunājot turpmāko darbību un dažādus iekšējās dzīves jautājumus. Kopas prezidijs parasti mainās automatiski rotācijas kārtībā, līdzšinējam seni-

Dāvināts Kalpaka piemiņas vairogs

Atzīmējot Lotus puķu veikala 20 gadu pastāvēšanu, tā īpašnieki Ināra un Arvīds Tīrumi dāvinājuši Toronto korporāciju kopai (TKK) kokgriezēja Z. Lakstīgalas darinātu lielu apmēru vairogu. Tajā kokgriezumā atveidots plkv. O. Kalpaks, bet aizmugurē Mātes tēls no Brāļu kapiem Rīgā, kā arī ieraksts „Kalpaka piemiņas balva". I. un A. Tīrumi šo dāvanu nodevuši TKK kā ceļojošu balvu, kuŗa pēc kopas ieskatiem piešķiŗama kādai organizācijai vai atsevišķai personai, kas veikusi kaut ko izcilu Latvijas labā. Vairogā paredzēta arī vieta plāksnīšu piestiprināšanai ar apbalvoto vārdiem, balvas dāvinātājiem apņemoties vienmēr dot arī šīs sudraba plāksnītes, tikko TKK viņiem paziņos, kam ceļojošais vairogs kā balva piešķirts.

Paredzams, ka šo vairogu apbalvotajai organizācijai vai personai pasniegs tradicionālajās Kalpaka un viņa bataljona piemiņas ballēs Toronto, bet dāvinātāji nekādus tuvākus noteikumus nav devuši, atstājot visu Korporāciju kopas ziņā. Šai sakarā TKK speciālajā konventā 9. janvārī Tālavijas mītnē izraudzīja īpašu komisiju — K. Tanni (Patria), O. Perro (Frat. Cursica) un V. Upeslāci (Frat. Lettica) — ceļojošās balvas piešķiršanas noteikumu un statūtu izstrādāšanai.

Vtr.

Nesekmīgs spiediens uz Toronto universitāti

Pad. savienība atsauca studentu izmaiņas programmu ar Toronto universitāti, tāpēc, ka agrākais padomju atomfiziķis Boriss Docenko, kas 1968. gadā pārbēga uz Kanadu, iesaistīts šās universitātes pētniecības darbā. Universitātes trīs krievu apmaiņas studentiem pavēlēja atstāt Toronto 10. janvārī. Viņi 12. janvārī no Montrealas izlidoja uz Maskavu. Trīs kanadieši Pad. savienības universitātēs tiks sūtīti atpakaļ uz Kanadu.

Padomju sūtniecība Otavā atsaukumu telefoniski paziņoja Toronto universitātes krievu un austrumeiropiešu studiju centra direktoram Gordonam Skillingam. Sūtniecības zinātņu un technoloģijas padomnieks Jevģenijs Bobrovs norādīja, ka Pad. savienības izglītības ministrija ir pavēlējusi studentus atsaukt, jo pie nesenās sātīkšanās universitātes prezidenta Kloda Bisela atbildē „nav bijusi apmierinoša". Bobrovs 25. novembrī apmeklēja Biselu un bridināja, ka izmaiņas programma var tikt apdraudēta, ja Dr. Docenko paliek universitātes darbā. Dr. Bisels atkārtoti atbildēja, ka Docenko nav universitātes mācības spēks, bet izdara pētniecības darbu savas akadēmiskās kvalifikācijas un nevis viņa politisko uzskatu dēļ. Bisels noraidīja spiedienu atlaist Dr. Docenko no Toronto universitātes. Kanadas ārlietu ministrija 7. janvārī izteikusi savas rūpes par kultūras apmaiņas programmas traucējumiem Pad. savienības sūtnim Otavā Borisam Mirošņičenko.

44 gadu vecais padomju atomfiziķis Boriss Docenko ieradās Kanadā izmaiņas prorammas ietvaros Albertas universitātē un pirms 3 gadiem saņēma politiskā bēgļa patvēruma tiesības. Pad. savienība atsauca izmaiņas programmu ar Edmontonas universitāti tūliņ pēc Docenko pārbēgšanas. Krievu fiziķis nevarēja atrast darbu Kanadas universitātēs un viņš pavadīja 2 gadus Ziemeļrietumu territorijās, strādājot par skolotāju Jelovnaifas vidusskolā.

DVĒSEĻU PĒCPUTENI AIGĀJUŠI 20

(Pārnesums no 1. lpp.)

manis aicināja vecos strēlniekus atkal apvienoties, nezaudēt savstarpējās draudzības sakarus, un tā visur varam atrast veco strēlnieku kopas, pulciņus un biedrības. Arī Toronto pirms 10 gadiem kapt. F. Freibergs ierosinājumā 1961. gada 24. martā organizēšanās sapulcē ieradās prāvs pulciņš veco strēlnieku — Purvs, divi Ezergaiļi, Menska, Viksne, Graudiņš, Briedis un Rudzītis,kā arī Latvijas veco strēlnieku biedrības dāmu komitejas locekle Lūcija Briede. Par valdes priekšsēdi ievēlēja F. Freibergu, sekretāru P. Rudzīti un kasieri K.Briedi, biedrības statūtos cita vidū paredzot veicināt strēlnieku sociālo stāvokli un kultūrālo darbību, pabalstīt tos financiāli un morāli, tāpat viņu ģimenes locekļus slimības un citos gadījumos, sniegt padomus pensiju lietās saskaņā ar Kanadas likumiem. F. Freibergs valdes priekšsēdis bijis 6 gadus, viņa gādībā biedrība Kanadā inkorporēta. Divus gadus priekšsēdis bijis P. Lukss."

Godinot veļu saimei piepulcinātos biedrus, biedrības viceprieksēdis A. Skrinda teica paša sacerētu dzejisku lūgšanu. Dodi, Dievs, mieru mūžībā aizgājušajiem... Dievs, Kungs, saudzē dzīvos, lai viņu saule nenoriet un atpakaļ uz dzimteni no tālās trimdas ved... Pēc šī iestarpinājuma pabeidzis svētku runu ar nesalauztas ticības vārdiem, T. Zandersons aicināja vienoties Latvijas himnā.

Sveicot strēlnieku saimi un iesitot tās karoga kātā atceres naglu, Kanadas DV valdes priekšsēdis E. Krūka atzina, ka draudzība, kas iegūta dzīves grūtākajos brīžos, ir visilgstošākā. Strēlnieki tam labākais piemērs, jo viņu draudzība ilgst jau 55 gadus, būdama viena no lielākajām dzīves vērtībām. Latviešu virsnieku apvienības Kanadā priekšsēdis A. Augulis, piestiprinot karoga kātam atceres plāksniti, cildināja vecos strēlniekus, kuŗi, vēl jaunekļi būdami, ar savu drošsirdību lika pasaulei ievērot mazo latviešu tautu. Strēlnieku gars pārgāja Latvijas atbrīvošanas cīnītājos, turpinājās Latviešu leģionē otrā pasaules karā un, jācer, nezudīs arī jaunajā latviešu paaudzē, kuŗa aug tagad. Savienības pulkveža Kalpaka bataljons valdes locekļis un Toronto kopas vecākais K. Tannis norādīja, ka strēlnieki lika pamatus brīvai Latvijai un, viņu garā cīņu turpinādami, to, nenāca atbrīvošanas dalībnieki. Kā savus tēvus invalīdu vārdā strēlniekus sveica Latvijas kara invalīdu apvienības Kanadā priekšsēdis J. Grīnvalds, novēlot viņiem „vēl daudz gadu palikt mūsu vidū, jo jūsu uzdevums ir tāpat kā mūs savā garā audzināt tagad jūsu mazdēlus". Arī J. Grīnvalds nodeva piestiprināšanai karogam atceres zīmi. Latviešu preses biedrības Kanadas kopas vārdā sveica strēlnieku ģenerāļa A. Auzāna meita L. Auzāne - Tīcmane: „Strēlnieki cīnījās ar uguns ieročiem, mēs to varam darīt tikai ar gara ieročiem, ar dzīvo vārdu. Mūsu balsis nedrīkst apklust!" Viņa apsveikumu pabeidza ar strēlniekiem veltītu vārsmu. Rakstveida apsveikumu bija sūtījis veco strēlnieku globālais pārstāvis P. Dardzāns no Čikagas.

Sarīkojuma oficiālās daļas noslēgumā karogu no zāles iznesot vecajiem strēlniekiem M. Berkholdam, A. Lūsim un P. Menskam, vakara turpinājumā Kanadas DV valdes priekšsēža E. Krūkas apsveikuma uzrunā pieteikto dāvanu strēlniekiem pasniedza DV vīru koris Kanadā, noskandinot veco strēlnieku kādreiz dziedātās dziesmas „Mirdzot šķēpiem", „Balta roze" un „Tur aizjāj latvietis", kā arī četras citas strēlnieku kauju atcerei piemērotas dziesmas dirigenta A. Saulīša vadībā. Tieši viņš gan dirigēja tikai dziesmas „Seglo māsiņ, kumeliņu", atkārtojumu, jo ar pirmo, nedirigēto izpildījumu nejutās apmierināts. Klavierpavadījumus spēlēja koŗa mākslinieciskais vadītājs I. Sakss. Programmu ar saviem strēlniekiem veltītajiem dzejoļiem pabeidza Biruta Senkēviča, Lidija Auzāne - Tīcmane un vecais strēlnieks Augusts Skrinda.

Sarīkojums beidzās pie kopīga azaida galda pārrunās un dziesmās, pāris dzejoļu vēl teicot B. Senkvičai un ar dziesmu duetiem (E. Pulciņam un A. Grīnbergam) no Hamiltonas.

Vtr.

ZIEMSVĒTKU KAUJU ATCERE SAULAINĒ

Pie Kritušo karavīru pieminekļadziļi pārdomātos vārdos pakavējās Saulainē 9. janvārī pulcējās bijušie cīnītāji un organizāciju pārstāvji, lai godinātu kritušos varoņus. Labvēlīgie laika apstākļi šo brīdi izvērta par neaizmirstamu notikumu. Pati dabas māte bija parūpējusies par „sniega villaini" piemineklim un Lāčplēša tēls bija segts baltu sniega cepuri. Dabīgajā ēglītē mirdzēja svecītes un pakalnē, pāri koku galiem, atspīdēja mēness gaisma. Goda sardzē stāvēja bij. cīnītāji (J. Krūziņš un O. Kļavenieks) baltajos sniega tērpos ar šautenēm.

Māc. E. Ķerģis svētbrīža runā minekļa tapšanas gaitas, tā laika sabiedrības noskaņojuma un tālākām norisēm. Pieminekļa idejas jubilejas gadījumā Latviešu kara fhvalidu apvienība Kanadā bija atsūtījusi naudas velti. Tāda saņemta arī no Latviešu kreditsabiedrības, ko no sava mantojuma atstājis mūžībā aizsauktais bij. cīnītājs Jānis Sukurs.

O. Kļavenieks nolasīja bij. pulka komandiera maj. Ed. Stīpnieka no Austrālijas sūtīto vēlējumu un grāmatas „Kurzemes cietoksnis" autora A. Šiņķa svecienus un veltīto dzejoli. Īpašu vēlējumu cīnītājiem uzrunā izteica Sv. Jāņa draudzes pr-ks J. Koncis, norādot uz pieminekļa lielo nozīmi mūsu jaunajai audzei. Skanēja daudz dziesmu, ko vēl papildināja ciemiņi Auseklis Pērkons un Baiba Šmita-Kalēja ar dziesmām ģitaras pavadījumā.

O. K.

ARĪ TO TAUTA NEDRĪKST ZINĀT

Padomju lidmašina, ar uzņemt spēju līdz 100 pasažieŗu un apkalpi, vecgada vakarā nogāzusies Ļeņingradā. Tāda informācija iegūta no Rietumu lidmašīnu sabiedrībām, kas izmanto Ļeņingradas lidlauku. Padomju iestādes un prese ziņu nav oficiāli apstiprinājušas, jo ignorē ziņu izsniegšanu par nelaimes gadījumiem un dabas katastrofās raditō postu, ja zaudējumi nav neparedzēti lieli, vai arī ja katastrofās nav iejaukti ārzemnieki.

— M —

MINISTRU KABINETAM JĀLEMJ PAR SĪKIEM PUTNIŅIEM

Tas noticis Romā decembŗa beigās. Valdībai bija jāatzīstas kādā kļūdā un jālūdz Italijas parlaments ar jaunu likumu atcelt 11 mēnešu vecu likumu, kas atļāva gūstīt gājputnus ar tīkliem. Izrādās, ka šis likums savā īsajā pastāvēšanas laikā bija radījis jo skaļus un dusmīgus protestus no dabas aizsardzības lietpratējiem visā pasaulē. Tie brīdināja, ka šis aplamais likums ir drauds visai gājputnu esamībai visā Eiropā. Zinātāji bija aprēķinājuši, ka ik gadus Italijā ar tīkliem saķeŗot 10 miljonu putniņu, kad tie dodoties pa saviem ielidotiem ceļiem uz Ziemeļafriku pārziemot, lai pavasarī atgrieztos Eiropā.

APOLLO-14 JAU UZPILDA DEGVIELU

Kenedija ragā Floridā norisinājas sagatavošanās darbi nākošam lidojumam uz mēnesi. 5. janvārī gaisa telpas „kuģi" sāka uzpildīt ar degvielām un šim lidojumam nozīmētie astronauti uzsāka Haustonā pirmās medicīniskās pārbaudes. Lidojumam paredzēti astronauti Alans Šepards, Stjuarts Rūss un Edgars Mičels. Tas sāksies 31. janvārī plkst. 3.20 pēcpusdienā, lai pēc 4,5 dienām sasniegtu mēnesi. Astronautiem sākās 21 dienu veselības karantēnu, lai tos sagļabātu līdz lidojumam un pašā lidojumā pie labas veselības.

Lielgaidu un roveŗu salidojuma dalībnieki no 27.—29. decembrim Toronto. Attēlā: Zilā kalna (4.) vienības Ņujorkā lielgaidas un Līgas (30.) vienības Ņujorkā roveŗi. Atbraucējus sagaidīja Gaujas (14.) vienības Toronto lielgaidas Dace Budrēviča un Velta Kupere.

Vai Celsme spēs to „celt"?

PĀRRUNAS PAR CELSMES DARBĪBU ALAs VALDES SĒDĒ ŅUJORKĀ

No pārrunātajiem darba kārtas punktiem ALAs valdes sēdē Ņujorkā 9. janvārī Celsmes darbības analize aizņēma vairāk laika.

Amerikas latviešu apvienības priekšsēdis U. Grava secināja, ka nav pārliecināts, vai Celsme var pastāvēt tādā veidā, kā pirms 5 gadiem iecerēts, organizāciju dibinot. Pēc ziņojumiem sēdē Celsmes veco ļaužu mītne varētu izmaksāt ap 2 miljoni dolaru un pēc ātras U. Gravas aplēses, izrādījās, ka ik gadu Celsmes cēlējiem ASV valdībai būtu jāatmaksā ap 60.000 dol., ja mītni uzceltu. Istabiņa tad maksātu 90—120 dol. mēnesī „Kur būtu tā pievilcība, kas vecos ļaudis vilktu tur dzīvot?" jautāja U. Grava. Celsme varētu rast iespēju izvietot vecos ļaudis latviešu ģimenēs vai atsevišķu draudžu celtās mītnēs, kā Gaŗezerā vai Ņujorkas draudzē. „ALAs aprūpes birojs pirms dažiem gadiem nodeva Celsmei 12.000 dol., kas bija paredzēti veco ļaužu atbalstam tagad, ne pēc 20 gadiem," ALAs priekšsēdis norādīja, piebilzdams: „ALAi vajadzētu rūpēties par vecajiem un jājautā, vai nebūtu jāatprasa vismaz daļa no šiem 12.000 dolariem.

Aprūpes biroja vaditājs A. Valters ziņoja, ka Celsme dibināta 1966. gadā, bet inkorporēta 1968. gadā. Pēc pēdējās šīs organizācijas valdes sanāksmes pag. gada novembŗa beigās Ņujorkā izriet, ka Celsmes iecerētā celtne maksātu ap 2,5 milj. dol. 160 iedzīvotājiem ar federālās valdības atbalstu, kas pēdējā laikā grūti iegūstams. Trūkst drošas informācijas, cik no tālāko centru latviešiem vēlētos pārcelties uz Ņujorkas apkārtni ar augsto dzīves dārdzību. Celsmes darbs ir atslābis, tikai ar grūtībām un pierunāšanu var sastādīt valdi un sēdēs praktiski nevar sanākt,— lasīja A. Valters V. Gobiņa iesniegumā ALAs valdei. Iesniegumā ieteikts izdarīt jaunu aptauju, cik pārceltos uz šo veco ļaužu mītni, ja tādu uzceltu. Vajadzētu apsvērt iespēju celt mītnes tur, kur pastāv latviešu centri, kā Gaŗezerā, Ņujorkā vai Priedainē un bez federālās valdības aizdevuma, par labāko vietu atzīstot Gaŗezeru. Plāniem vajadzīga attiecīgo īpašumu pārvaldītāju piekrišana.

Ģenerālsekretārs B. Albats piemin̄eja, ka ALAi Celsmē ir 4 pārstāvji: K. Balodis, E. Švūksta, M. Bogdanoviča un B. Albats.

A. Puķīte norādīja ka atklātībai nav paziņots par Celsmes nostājas maiņu resp. ka tā vēlas celt veco ļaužu mītni ar federālās valdības atbalstu, kaut sākumā domāja visu paveikt tikai ar latviešu ziedojumiem. Latviešu sabiedrības atsaucība ir maza un nav cerību ka latvieši paši mītni varētu uzcelt. Tagad Celsmes plāni apsvēr jau 1—2 milj. dolaru un jājautā, vai šī organizācija spēj to „celt". Lai varētu sākt sekmīgi darboties, vajadzīgi vismaz trīs darbinieki: plānotājs, advokāts un architekts. Šim nolūkam vajadzētu ap 150.000 dol.

Pēc B. Albata aplēses no 35.000 aicinājumiem atbildēt uz aptaujas lapām pirms kādiem 6 gadiem atbildējuši vairāk par 1000, bet tikai 45 vēlējušies tūlīt pāriet dzīvot jaunajā mītnē. K. Balodis šo skaitli laboja uz apmēram 400, bet izrādījās, ka tie izteikuši vēlēšanos vēlāk šādā mītnē dzīvot.

Celsmes valdes pr-dis K. Balodis paskaidroja, ka sollījumu celt mītni par 150.000 dol. devuši cilvēki, kam no būvniecības nav sapraŝanas. ASV neesot projektu, kas palīdzētu nabagiem un no valdības nav iespējams prasīt palīdzību „nabagmājas" celšanai, tikai dzīvokļu mājām. Tagad Celsme apspriež 2 miljonu projektu, jo katrā mājā jābūt atsevišķai virtuvei, valdība neapmierinās ar kopvirtuvi. Ievērojami arī dažādi noteikumi, piemēram, veco ļaužu mītnes var celt tikai dzīvokļu rajonos. Pašvaldību vaditāji nav ieinteresēti veco ļaužu projektu atbalstīšanā, jo no tiem nodokļi neienāk. Apskatīti ap 20 apbūves gabalu, kas maksā no 60.000 līdz 500.000 dolaru.

U. Kariņš norādīja, ka no valdības varot saņemt aizdevumu uz 50 gadiem par 1%. Celsme pie veco ļaužu projekta nestrādā tādēļ, ka nav zemes, un to nevar iegādāties tādēļ, ka nav naudas. „Dodiet mums naudu un mēs mītni uzcelsim", K. Balodis beidza ziņojumu.

Tālākās pārrunās valdes sēdes dalībnieki domāja, ka Celsmes projekts būtu pārvērtējams, nododot vietējo organizāciju atrisināšanai. A. Valters gan iebilda, ka ALAi nav tiesības lemt, vai Celsme varētu pastāvēt vai ne, un sēdē arī par to nelēma.

Celsme no ALAs aprūpes biroja pavisam saņēmusi 12.000 dol., vienā ziedojumu akcijā un vairākos aicinājumos laikrakstos ziedot šīm mērķim savākti 16.000 dol., bet nākamajā gadā plānota loterija. Celsmei pašreiz ir ap 30.000 dolaru kapitāls.

V. Irbe

Latviešu kara veterānu-strēlnieku biedrības 10. gadasvētku un Ziemsvētku kauju atceres aktā Toronto godināja nelaikā ģenerāļa Andrēja Auzāna un čekas noslepkavotā ģenerāļa Kārļa Goppera piemiņu, atceroties šogad ģen. Auzāna 100. un ģen. Goppera 95. dzimšanas dienu. Attēlā pa kreisi (vidū) ģen. A. Auzāna 79. g.v. atraitne Marija ar meitām Lidiju Auzāni-Tīcmani (pa kreisi) un Aleksandru Auzāni-Sudmali labajā pusē. Uzņēmumā pa labi: Latviešu virsnieku apvienības Kanadā valdes priekšsēdis kpt. A. Augulis piestiprina sudraba plāksnīti strēlnieku b-bas karoga kātam — latviešu virsnieku veltījumu 10 gadu darba atcerei. Foto: J. Līgers

Baltijas universitāti atceroties

Tās bija pirms 25 gadiem, dažus mēnešus pēc Vācijas kapitulācijas. Gandrīz visas lielākas Vācijas pilsētas bija sagrautas drupās un pat valsts sadalīta četrās joslās. Valsts pārvaldē un saimniecībā valdīja pilnīgs chaoss. Vācienu satiksme nerēgulāra un pārslogota. Uztura vielas racionētas un nepietiekošas. Kuģa apkārt gan atlaistie, gan izbēgušie kara gūstekņi no dažādajām tautībām. Miljoniem bēgļu mitinājās vai nu nometnēs — veselās vai arī pussagrautās sabiedriskās ēkās. Starp šiem miljoniem bija arī latviešu bēgļi. Latviešu karavīru lielākā daļa vēl bija kara gūstekņu nometnēs. Bez grūtībām, kādas bija jāizcieš vācu bēgļiem, baltiešiem bija vēl citas: zaudētā dzimtene, neziņa par piederīgiem. Īpaši karavīri, kuŗi bija šķirti no ģimenēm, nezināja vai tie ir palikuši dzimtenē, pārsteigti ceļā, gājuši bojā ceļā vai varbūt ir brīvībā, bet nezin kur? Tā tad, tīri dabīgi, ka katram vajadzētu vispirms rūpēties par izsalkuma apmierināšanu, kaut cik cilvēcīgu apmešanās vietu un piederīgo meklēšanu.

Un tomēr arī šādos nenormālos apstākļos ir bijuši cilvēki, kuŗi ir spējuši domāt par izglītību. Idejas par universitātes vai akadēmiskiem kursiem pie kādas vācu universitātes, īstenošanu uzdeva prof. Fr. Gulbim. Par spīti daudziem šķēršļiem un neveiksmēm, tomēr izdevās nodibināt Baltijas universitāti, kuŗu svinīgi atklāja 1946. gada 8. janvārī Deutscher Ring telpās Hamburgā. Par pirmo prezidentu ievēlēja prof. Dr. Fr. Gulbi, bet rektoriem prof. Dr. E. Dunsdorfu un prof. Dr. V. Stanku. Pie universitātes darbojās astoņas fakultātes: architektūras, filoloģijas, ķīmijas ar farmācijas nodaļu, lauksaimniecības, matēmatikas un dabas zinātņu, medicīnas ar zobārstniecības nodaļu, mechanikas, tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātēm.

Līdz 1947. gada janvārim universitāte atradās Hamburgā, kur lekcijas lasīja sabumbotā Hamburgas mūzeja telpās, birojs atradās Karolinen ielā 1, bet mācību spēki un studenti dzīvoja Zoo nometnes barakās. Pārceloties uz Pinebergu 1947. gada janvārī, universitāti novietoja aviācijas kazarmēs. Visu pastāvēšanas laiku Baltijas universitātei bija jācīnās gan par tās nosaukumu gan par pašu pastāvēšanu, līdz beidzot to piespieda slēgt 1949. gada novembrī.

Pēdējais Baltijas universitātes prezidents bija prof. Dr. Ed. Šturms un pēdējais latviešu rektors prof. Dr. M. Eglītis. Pie Baltijas universitātes darbojās katoļu studentu biedrība Pax Romana, bet no jauna nodibinājās jaunas biedrības: Fraternitas Imantica, Gersicania, Fraternitas Cursica, studenšu korporācija Spīdola un Zinta un studentu vienība Auseklis. Pēc Baltijas universitātes slēgšanas tās studenti izklīda pa visu brīvo pasauli. Daudzi no viņiem turpināja un beidza dažādas pasaules universitātes. Laba tiesa ir ieguvuši doktora gradu un darbojas par mācības spēkiem dažādās pasaules universitātēs. Ne mazums ir sasnieguši ievērojamu stāvokli saimnieciskās, zinātniskās un sabiedriskās nozarēs.

M. Lūsis

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

GRAND RAPIDI

Ar apbrīnojamu pacietību, spītējot sniegam un salam, turpinājās peldētavas izbūves un paplašināšanas darbi Grand Rapidu latviešu ev. lut. draudzes laiku īpašumā Mežvidos, kas bija ievadīti jau rudenī. Novembrī un decembrī talcinieki iztīrīja peldētavas tuvāko apkārtni, izcērtot liekos kokus un krūmus, pie kam izdevās ar celtņa un traktora palīdzību veikt arī paredzētos zemes rakšanas un līdzināšanas darbus. Pavasaŗa posmam paliek vienīgi apkārtnes izveidošana. Talcinieki līdz šim nostrādājuši vairāk kā 320 darba stundu. Atlīdzība maksāta vienīgi celtņa un traktora vadītājiem. Visi darbi veikti inž. mežkopja J. Ziediņa un J. Buša vadībā.

Nesaņemot pasūtinājumus, vairāki uzņēmumi Grand Rapidos samazinājuši strādājošo skaitu vai pārejot uz saīsinātu darba laiku. Atlaišanas skārušas arī latviešus. Ap gadu miju nestrādājošo skaits vēl palielnājās. Paradoksāli, ka atsevišķi uzņēmumi tomēr strādā ar pilnu jaudu un gandrīz rēgulāri jāstrādā virsstundas. Spriežot pēc novērojumiem darba tirgū, nav paredzams, ka tuvākā nākotnē stāvoklis varētu uzlaboties.

Pastāvot labiem sniega apstākļiem, vietējie latviešu slēpotāji jau aizvadījuši vairākas nedēļas nogales, dodoties izbraukumos uz Mičigenas ziemeļiem, vai aizvadot tās tuvējā Grand Rapidu apkaimē, kur pēdējos pāris gados izveidoti vairāki slēpošanas centri.

Lutera teoloģijas semināra profesoram St. Paulā, Minesotā, J. Rozentālam pērngada decembrī bija 40 gadu amata jubileja (ordinēts 1930. gada 21. decembrī). Mineapoles-St. Paula latv. ev.-lut. draudze bija rīkojusi svinīgu dievkalpojumu. Uzņēmumā jubilārs ar mācītājiem viesiem, no kreisās: māc. P. Langins, prof. E. Šmits, prof. J. Rozentāls, un mācītāji E. Ķipleks, E. Krafts un M. Gulbis.

Satiksmes negadījumi un apdrošināšana

Visumā latvieši ir uzmanīgi braucēji. Taču satiksmes negadījumu nav trūcis un tādi neizpaliks arī nākotnē. Tādēļ nav par ļaunu iepazīties ar dažiem raksturīgiem notikumiem un to izkārtojumu. Ontario apdrošināšanas apvienības viceprieksšēdis R. V. Gamons sniedz dažus raksturīgus piemērus.

Ja mašīna bojāta novietnes laukumā, apdrošināšanas sabiedrības maksā bojājuma labošanu, uzskatot tos kā „sit un aizbēg" (hit and run) gadījumus. Tas pats attiecas uz bojājumiem, kas iegūti automašīnu novietojot ēku iebrauktuvēs vai novietnes laukumā, kā arī uz ielas. Policijai jāziņo 24 stundu laikā. Negadījuma izmeklētājs jāpārliecina par stāvtījuma pareizību. Lielākā daļa prasītāju ir godīgi un izkārtojumi nerada grūtības.

Daži piemēri: Braucienā ar brālēna mašīnu un viņa atļauju cietusi mašīna un braucēja bērni. Bojājumus mašīnai un savainojumus sedz brālēna apdrošināšanas s-ba (ja viņa polise to sedz) vai arī paša braucēja apdrošinājums.

Braucējs ietriecies ielu apgaismošanas stabā un ievainojis līdzbraucēju pazīpu, kas sūdz par 50.000 dol. ienākuma zaudējumu un 2000 dol. par dziedināšanu. — Cietējs var sūdzēt tiesā un iekasēt, ja pierāda braucēja rupju nevīžību vai arī neuzmanību. Apdrošināšanas sabiedrība tiesā aizstāv braucēju un maksājums atkarīgs no apdrošināšanas lieluma. Ieteicams apdrošināt vismaz līdz 100.000 dol. Trīsreiz lielāks apdrošinājums nemaksā daudz vairāk. Medikālie izdevumi ieskaitīti piešķirtajā summā.

Pēc negadījuma braucējs juties tā satriekts, ka visu vainu uzņēmies uz sevis. — Vairums sabiedrību braucēju nevainos par šādu izrunāšanos un viņu tiesā aizstāvēs (Kvebekā ne, ja līguma noteikumi pārkāpti). Pareizāk teikt šādi: Ja es būšu vainīgs, manna apdrošināšanas sabiedrība jūsu prasību uzklausīs." Nesat pats savs tiesnesis. Ziņojat nekavējoši policijai, pierakstiet otras mašīnas braucēju vārdus, adreses un novērojat viņu stāvokli (vai ievainoti). Mēģiniet dabūt lieciniekus, kas nav jūsu līdzbraucēji. Apskatiet vai riepas nav nobrauktas otrai mašīnai u. c. iezīmes. Pierakstiet. Nekavējoties ziņojiet savam apdrošināšanas aģentam. Negadījuma izmeklētājam jāstāsta visi fakti, ja arī tie pašam nāk par ļaunu (ātrums, dzērums u. c.), ja melosiet, apdr. s-ba „mazgās rokas nevainībā". Uzmanīgam jābūt ieteicienos pretējās puses izmeklētājam.

Mašīna iedota brālim kāzu gadījumā, viņš dzērumā ievainojis kājām gājēju, kas to sūdz par 100.000 dol. Mašīnas īpašnieka apdrošinājums par 300.000 dol. — Sabiedrība maksā par pilnu prasību, ja tiesa to piespriež.

Ja policija braucēju apsūdz par braukšanu dzērumā (impaired driving) un viņu notiesā, apdr. sabiedrība sedz tikai likumā paredzēto daļu, bet pārējo jāsedz vainīgajam. Bez tam sabiedrība var sūdzēt par tiesas izdevumiem, lai tos atvilktu no izmaksas summas, ko gan reti kad pielieto.

Braucējs apsūdzēts par neuzmanīgu braukšanu un signālugunu neievērošanu. Līdzbraucējs sūdz par 50.000 dol. zaudējumiem, par ievainojumiem un mašīnas bojājumiem. — Sabiedrība prasības uzņemas, tiesā aizstāvot braucēju, jo šis ir civils, ne kriminālnodarījums.

Divu braucēju mašīnas saduŗas uz slidena ceļa. Neviens nevar pierādīt otra vainu. — Abi braucēji var iekasēt zaudējumu atlīdzību procentuāli, ko nosaka abu apdrošināšanas sabiedrību izmeklētāji., proporcionāli atzītai braucēja vainai.

Vētrā no ceļa nodzītas mašīnas bojājumi (ja tie nav vienīgi no krītošiem zariem, kas sedzas ar ‚comprehensive' nosaciījumu) tiek atlīdzināti zem klauzulas „sadursme".

Nobraucot no novietnes laukuma, bojāta otra mašīna par 20 dol.. — Ziņot arī šīkus negadījumus, lai, ja vēlāk nāktu sūdzība par ievainojumiem, gadījums nesakomplicētos. Lai nepaaugstinātos apdrošināšanas maksas, ir izdevīgāk pašam segt šādu mazu summu.

Otrs braucējs izskrien cauri sarkanajām ugunīm un sabojā jūsu mašīnu. — Nav izdevīgi gaidīt lietas izlemšanu, bet nodot mašīnu labošanai, izdevumus segs cietēja kompanija un iekasēs no pretpuses pēc gadījuma nokārtojuma.

—ls

Nolaupīts angļu sūtnis Urugvajā

Tupamaros partizāni 8. janvārī Urugvajas galvaspilsētā Montevideo nolaupīja 55 g. veco Anglijas sūtni Džefriju Dīksonu, mežonīgi piekaujot viņa miesas sargus. Diplomāta nolaupīšana iepriekš bija rūpīgi noorganizēta, izlietojot sakņu izvadātāju smago kŗavas mašīnu un 6 nozagtus automobiļus aizbēgšanai.

Sūtnis Dīksons ar savu šoferi Valteru Milleru atradās ceļā uz sūtniecību plkst. 10 rītā. Viņiem sekoja divi sargi automobilī, kad pēkšņi kāda sakņu kravas automašīna aizsprostoja diplomāta automašīnai ceļu. Sūtņa mašīna ietriecās kravas automašīnā un ielā parādījās 12 partizāni. Par sakņu tirgotāju pārģērbies partizāns izrāva no sakņu kurvja apakšas mašīnpistoli. Sūtņa pavadoņu auto ielenca bruņoti vīri, pavēlēja sargiem izkāpt, nostādīja viņus pie sienas un smagi piekāva. Sūtnis Dīksons un viņa šoferis mēģināja pretoties, bet viņus pārspēja un šoferi izmeta uz ielas. Laupītāji aizveda sūtni viņa sabojātā automašīnā, kuŗu policija vēlāk atrada atstātu divus blokus tālāk. Motors triecienā bija aizdedzies. Policija uz mašīnas sēdekļa atrada asinstraipus un smidzinātāju, cik domājams, ar kādu ķīmikāliju, kas lietota sūtņa iemidzināšanai.

Sūtņa šoferis un 2 miesassargi ievietoti slimnīcā, bet viņu ievainojumi nav bīstami. Armijas karavīru daļas un policija nosprostoja ceļus visapkārt Montevideo pilsētai, bet laupītājus nesekmējās sakert. Pirms iestāšanās 1969. gadā sūtniecības dienestā Urugvajā, Dīksons bija angļu tirdzniecības komisārs Toronto. Viņš slimo ar sirdi un lieto medicīniskus stimulantus. Dīksona nolaupīšana notika laikā, kad cerēja, ka Tupamaros atbrīvos divus citus ķīniekus, kas atrodas partizānu gūstā gandrīz 6 mēnešus. Tie ir amerikāņu augsnes eksperts Klaude Fleijs, kuŗu nolaupīja 7. augustā un Brazilijas konsuls Montevideo Aloisio Mares Dias Gomide, kas atrodas gūstā kopš pērngada 1. jūlija, visilgāk kā jebkāds cits laupītāju upuris.

Ražens mūža gājums

Voldemārs Cerbulis ar dzīvesbiedri Birutu 80 gada dzīves jubilejā.

Provizors Voldemārs Cerbulis 1. janvārī Ņurošelā, pie Ņujorkas, atskatījās uz 80 mūža gadiem. Viņš dzimis 1891. gadā laukstrādnieka ģimenē, Smiltenes draudzē. Beidzis Cirgaļu draudzes skolu, pēc tam sācis strādāt Cēsīs, Dr. Smilgas klīnikā, maksājot no savas algas par privātstundām, lai sagatavotos aptiekas mācekļa eksāmenam. 1910. gadā strādāja Cēsu aptiekā, pēc tam Pēterpilī, 1912. gadā studēja farmāciju, ko pabeidza 1917. gadā, bet maģistra eksāmenu izturēja Tomskas universitātē Sibirijā. Pēterpilī darbojies latviešu sabiedriskajās organizācijās. 1915. gadā V. Cerbulis palīdzēja J. Goldmanim sastādīt iesniegumu cara valdībai latviešu strēlnieku vienību formēšanai.

Pilsoņu kara laikā V. Cerbulis 1918. gada sākumā devās uz Omsku, kur kopā ar citiem latviešiem nodibināja Omskas-Tomskas, Sibirijas un Tālo austrumu latviešu nacionālās padomes nodaļas. Pēc admirāļa Kolčaka valdības sabrukuma 1919. gada pavasarī, viņš pārcēlās uz Vladivostoku, kur piedalījās Troickas un Imantas pulka pārvešanā uz Latviju. 1921. gadā atvēra savu aptieku Vladivostokā, bet pēc trim gadiem bolševiki to nacionalizēja. Latvijā atgriezās 1925. gadā.

Bijis akc. sab. Daugava valdes loceklis un saplākšņu fabrikas direktors, bet 1926. gadā nodibināja pirmo latviešu aptieku Rīgā, darbodamies līgus gadus par Latvijas aptieku īpašnieku biedrības priekšsēdi, tautas labklājības ministrijas veselības padomes locekli un Latvijas sporta biedrības viceprieksšēdi. Darbojies kā valdes loceklis Latvijas tirgotāju savienībā un Latvijas tirdzniecības un rūpniecības kamerā. Bijis aizsargu pulka vecākais farmaceits. Pēc aktīvas darbības Latvijas patstāvības labā, vācu okupācijas laikā V. Cerbuli 1944. gadā Ventspilī arestēja un ievietoja koncentrācijas nometnē.

Pēc Vācijas kapitulācijas V. Cerbulis darbojās UNRRAs un IRO organizācijās, Sarkanajā Krustā un Flensburgas nometnē kā kultūrālās daļas vadītājs. ASV ieceļoja 1949. gadā un strādāja kā farmaceits. Vairāk kā 10 gadu bijis ALAs delegāts un ALAs revīzijas komisijas priekšsēdis. Ir 13 gadus Ņujorkas draudzes revīzijas komisijas priekšsēdis. Bijis LSB dibinātājs un viceprieksšsēdis, piedalījies Ņujorkas draudzes kreditsabiedrības dibināšanā. Apbalvots ar Trijzvaigžņu ordeni un Aizsargu nopelnu krustu.

Atzīmējot savu 80 gadu dzimšanas dienu, jubilārs kļuva Amerikas latviešu apvienības mūža biedrs, iemaksājot 100 dolaru.

V. L.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
TORONTO 12., tel. 782-7246 377 GLENGARRY AVE.,

NEMAKSĀJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZAS IEMAKSAS. IEPERCIET PASI SAVUS IPAŠUMUS!

St. Cēr — O'Connor: Atsevišķs 6 istabu dubultķieģeļu bungalovs ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu, 2 vannas istabas, privāts iebraucamais ceļš un garāža. Cena $25.900.

Danforth — Broadview: 6 istabu dubultķieģeļu māja, garāža. Cena $22.900, iemaksa $2000.

Avenue Rd. — Lawrence: Atsevišķs 5 istabu dubultķieģeļu bungalovs, privāts iebraucamais ceļš, garāža.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOSO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM.
UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. NESAISTOSAI INFORMĀCIJAI MĀJAS LIELĀ IZVĒLE VISĀ PILSETĀ.

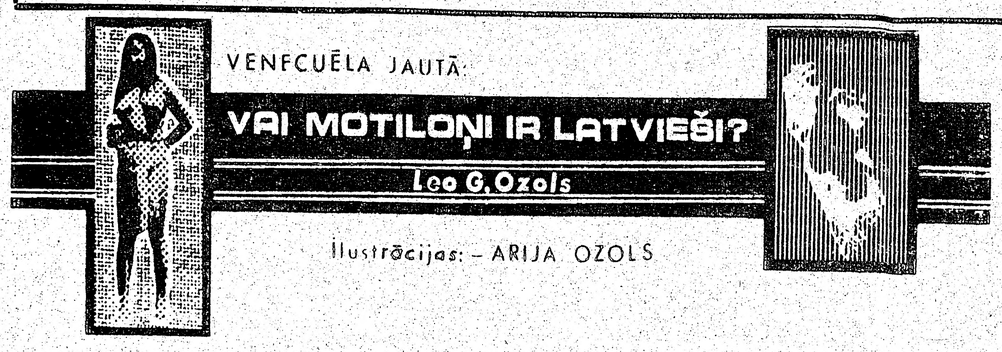

(1. turpinājums)

Kamēr asinspilīdi skalojas pār mazo un nenozīmīgo Tobago salu, Eiropas ziemeļos kāds virs sapņo par varu, naudu un slavu. Sava sapņa piepildīšanai viņam liekas nepieciešami vajadzīga kāda kolonija, lai cik maza tā arī būtu. Hercogs Jēkabs lūkojās pasaulē un meklē koloniju. Viņam nepietiek spēka to iekarot, un nav pietiekami daudz naudas, lai pirkšanas ceļā tiktu pie lolotā mērķa. Viņa priekšlikums angļiem atpirkt kādu koloniju uz nomaksu neatrod dzirdīgas ausis. Liekas, ka hercoga Jēkaba „credit ratings" nebija pietiekoši labs. Bet tad pēkšņi angļi paši griežas pie hercoga un piedāvā tam tropu salu — Tobago. Angļi, redzēdami, ka salu nespēs noturēt, jo spāņi, holandieši un pat Karaibu indiāņi jebkuru brīdi var to viņiem atņemt, nolemj, ka labāk ir pārdot salu kaut vai uz slikta kredīta nekā to zaudēt par neko. Tā hercogs Jēkabs tiek pie salas bez naudas, bet angļi pārdod kaut ko, kas faktiski nav viņu, ko viņi arī necer paturēt pārspēka dēļ. Kurš galu galā pieblēdī kuru, ir grūti pateikt, jo arī hercogs Jēkabs nekad par savu pirkumu nesamaksā.

Bet jo dārgi vēlāk samaksā Kurzemes zemnieki ar savām asinīm. Hercogs Jēkabs steidzīgi būvē kuģus, lai pārvestu kolonizātorus uz Tobago un varētu sākt izvest bagātības no kaļos un asinspilūdos noplicinātās Tobago salas. 1637. gadā ierodas pirmie Kurzemes kolonizātori — kuršu zemnieki, kas ar varu atvesti uz šo salu, tāpat kā uz citām salām tiek savesti Afrikā sakertie nēģeri. Lēnais un mierīgais Kurzemes zemnieks ierodas tropu karstumā, nepazīstamām briesmām un slimībām piesātinātā gaisā un naidīgā apvidū, kur neviens viņus negaida un arī negrib. Kurzemnieki ir „baltie nēģeri", kuŗi tikai trauco pirātu pasākumus, vergu tirdzniecību un apmetās uz indiāņu zemes. Kad hercoga Jēkaba kuģis pacej buras atpakaļbraucienam uz Eiropu, kurzemnieki paliek vieni paši pret visu pasauli. Karaību indiāņi viņus nīst, pirātiem viņi ir trauceklis, vergu tirgotāji, kas šeit pietur ar savām nēģeru kravām no Afrikas, ir naidīgi, jo nezin, ko ar šiem baltajiem vergiem iesākt.

Angļi, spāņi un holandieši vēl joprojām lolo cerības pārņemt salu, un kaut kādi svešinieki, kas nesaprot nevienu citu valodu, ir tikai traucēklis — tiem noteikti nevar uzticēties. Pašam hercogam Jēkabam nav nekādu spēku, lai salu nosargātu. Tādēļ arī viņš atstāj kā salas pārstāvi un gubernātoru braziliešu „mestizo" Karon. Bet Karons ir vergu tirgotājs, kam nav nekādas intereses par angļiem, holandiešiem, spāņiem vai hercogu Jēkabu. Viņš uzņēmies gubernātora pienākumus tikai sava privātā pasākuma veicināšanai. Viņš vēlas izmantot salu kā lielu nēģeru vergu caurlaides nometni pirms to nosūtīšanas pircējiem visā Amerikā. Tā kā kurzemnieku kolonisti nav pārdodami melnajā tirgū, viņš nolemj visus iznīcināt. Starp kurzemniekiem ir arī palikuši daži angļi un holandieši, kas bija cerējuši nopelnīt miljonus, bet zem gubernatora Karona nokļuvuši kurzemniekiem līdzīgā vergu stāvoklī.

Kad Karons uzsāk savu milzīgo iznīcināšanas programmu, kuŗā aicina talkā galvenokārt Karaibu cilts indiāņus, salā ir ap trīspadsmit tūkstoš kolonistu, lielākā daļa kurzemnieki. Pēc milzīgās asinspirts 1648. gadā izglābjas mazāk kā 700 kolonistu, gandrīz visi kurzemnieki, daži holandieši un angļi. Milzīgo masu slepkavību izmanto holandiešu pirāti, kuŗi jau sen grib nogāzt Karonu un pārņemt salu. Kurzemnieki ir bezizejas stāvoklī. Viņi tiek dzīti jūrā. Beidzot viņi nostiprinās tagadējā Jēkaba fortā (James Fort) un mēģina pretoties. Nezināmas tautības (iespējams — holandietis) pirāts Mollens nolemj glābt kurzemniekus un viņus izvest no Tobago. Domādams, ka tie ir holandieši, viņš tos grib pārvest uz Arubas salu un nodot Holandes pārstāvjiem pret labu glābšanas naudu. Mollens iebrauc ar diviem kuģiem Kurzemes līci un paspēj uzņemt lielāko daļu bēgļu pirms pārējie pirāti sāk viņu apkaļot. Kad Mollens bēg, holandiešu pirāti, kas darbojas savas valdības paspārnē, tomēr panāk vienu kuģi. Noskaidrojuši, ka bēdzēji nav holandieši, viņi tos turpat apkauj un dzenas pakaļ Mollena kuģim. Pie reizes viņiem arī izdodas paziņot holandiešiem Arubā, ka Mollens brauc, lai okupētu Arubu ar pilnu kuģi nezināmu svešinieku. Pie Arubas holandieši sāk bēgļu kuģi apšaudīt. Domādami, ka Mollens viņus piemānījis un grib atdot holandiešiem noslepkavošanai, kurzemnieki Mollenu un kuģa apkalpi nogalina, pārņem kuģi un bēg, paši nezinādami kurp. Gadījuma pēc viņu kuģis, no holandiešiem bēgdams, iebrauc Maracaibo jūras līci, kur beidzot holandiešu kuģi viņus atstāj.

Spāņi, kas valda Maracaibo līci, savukārt domā, ka kurzemnieku kuģis ir angļu invāzijas kuģis. Kad kurzemnieki beidzot Mazās Rio Negro upītes ietekā, Maracaibo līcī, mēģina izceltīties malē, viņiem uzbrūk spāņi un kuģi aizdedzina. Tikai mazai grupiņai kurzemnieku laimējās izbēgt no šā jaunā slaktiņa, patverotīes Perihas džungļos un kalnos. Visi pārējie tiek apkauti Rio Negro upes krastā. Nav zināms patiesais grupas lielums, bet spāņu chronists Fraijs de Las Kasas runā par kādiem 30 viriem un 15 sievām, kas paglābjas un pazūd džungļos.

Satriekti, pārguruši, slimi un badā, kurzemnieki bēguļo džungļos. Viņi ir kā vajāti meža zvēri, kuŗi nekur vairs nerod patvērumu. Visi, absolūti visi, ir pret viņiem. Visi grib viņus iznīcināt. Sākot ar „labo" hercogu Jēkabu, kas viņus aizmānījis uz Tobago, angļiem, holandiešiem, spāņiem un Karaibu indiāņiem, visa pasaule ir pārvērtusies milzīgā slepkavā, kas par vari grib izdeldēt kurzemniekus. Kurzemes lepnums — Tobago kolonisti ir kļuvuši par medijumu, kuŗam dzenas pakaļ visa pasaule. Un šeit arī beidzas spāņu un Rietumindiju archīvu materiāli par kurzemniekiem. Divainē kārtā šajā pat laikā izbeidzas arī visas ziņas par čakē indiāņiem un tikai nepilnus simt gadus vēlāk dzimst jaunie un it kā „briesmīgie" motiloņu indiāņi, kuŗu leģendas satrauc visu pasauli.

(Nobeigums sekos)

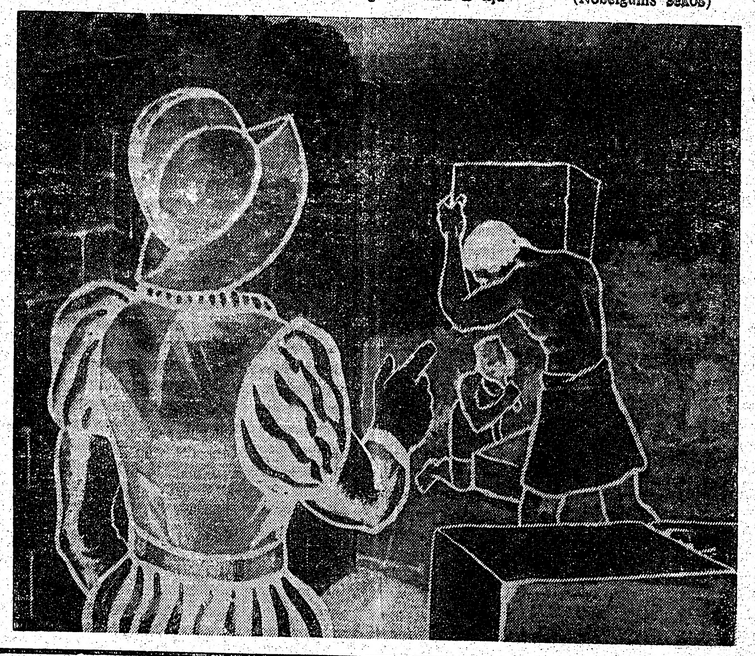

SAVIENOTAJĀS VALSTIS

GRAND RAPIDI

⊙ Pie eglītes 2. janvārī A. Pakalna mājā pulcējās mazās latviešu baptistu draudzes locekļi. No Čikagas bija ieradies šīs draudzes garīgais aprūpētājs māc. A. Stefenbergs, kas teica spredeļi. Tas bija reizē arī pateicības dievkalpojums, atceroties draudzes priekšnieka prof. Dr. R. Markus aizvadītos 75 mūža gadus. Jubilārs pēc dievkalpojuma visus ielūdza savā ģimenes mājā pie kafijas un dzimšanas dienas kliņģera. Māc. A. Stefenbergs pasniedza gavilniekam draudzes locekļu velti, visiem nodziedot piemērotu dziesmu, profesoram pašam spēlējot klavieŗpavadījumu.

⊙ Sv. Annas klosterī 31. decembrī 87 g. vecumā no dzīves šķīrās Gaigalavas pagastā dzimušā Helene Rikāne, kuŗai šeit tuvāku piederīgo, izņemot divus mazdēlus, nebija. Viņa bija zaudējusi dēlu, kuŗam pirms nepilniem diviem gadiem sekoja arī vedekla. Vientuļai māmuļai lielu atbalstu sniedza nelaikus biskaps J. Rancāns. Viņa varēja savu mūža novakari pavadīt gādīgu ļaužu kopšanā. Nelaikei veltīts aizlūgums notika 3. janvārī, dienu vēlāk no Sv. Adalberta baznīcas izvadot uz Kalvarijas kapsētu, garīgās funerālijas vadot Sv. Aglonas Dievmātes latv. katoļu draudzes prāv. St. Matisam. Pēc nelaikes sēro divi dēli ar ģimenēm, radi Čikagā un divi mazdēli.

⊙ Agrākos gados vietējā Grand Rapidu laikraksta lasītāju vēstuļu nodaļā bieži rakstīja arī latvieši. Kādu laiku sevišķi aktīvi šajā virzienā bija pāris latviešu studentu, kas tagad pārgājuši dzīvot citur un apklusuši. Šad tad lasītāju vēstulēs pavīdēja T. Zierina vārds. Šajās dienās, pēc lielāka starplaika, lasītāja vēstuli bija ievietojis H. Ritums sakarā ar lietuviešu jūrnieka izdošanu atpakaļ krieviem. Vēstulē R. norāda, ka ASV nav atzinušas Lietuvas brutālo aneksiju un izsaka cerību,, ka gadījums ar lietuviešu jūrnieku tiks taisnīgi un pilnībā izmeklēts.

⊙ Grand Rapidu latviešu skolas Ziemsvētku eglītes vakars notika 20. decembrī Latviešu biedrības namā ar māc. Kr. Hermaņa vadītu svētbridi. Skolot. A. Libantes vadībā dziedāja jaunākās un vecākās klases audzēkņi, deklamēja un sniedza uzvedumu Teiksma par Ziemsvētkiem latviešu zemē. Uzvedumā Rūķa darbnīca piedalījās visi skolas audzēkņi. To bija iestudējusi skolot. A. Kalēja, dejas mācījusi I. Blančarde - Paegle, drāmatisko pusi gludinājis rež. A. Štams, bet mūzikālo daļu vadījis skolot. M. Grants. Nobeigumā skolas pārzinis V. Libants pateicās visiem par labo sadarbību. Skolas padomes priekšsēde E. Puriņa pasniedza skolas pārzinim un mācītājam veltes. Ieradās Ziemsvētku vecītis (N. Šubiņš) ar dāvanu maisu. Apmeklētāju bija pāri 200.

⊙ Pēkšņā nāvē 21. decembrī Grand Rapidos no dzīves šķīrās 36 g. v. Maija Roziņa, kas bēgļu posmu kopā ar vecākiem pavadījusi Valkas nometnē Vācijā, Grand Rapidos beidza vidusskolu un pēc tam strādāja kā skolotāja, bet vēlāk pārgāja darbā apdrošināšanas nozarē. Dzīvojot Grand Rapidos, R. rosīgi piedalījās jaunatnes pulciņa aktivitātēs. Aizgājējai veltīts aizlūgums 23. decembrī notika Egebīnes bēŗu namā, svētbridi vadot prāv. J. Turkam un māc. Kr. Hermanim. Dziedāja latviešu koris dir. R. Zuikas vadībā. Nelaiki izvadīja uz Vudlavna kapsētas latviešu nodaļījumu, piedaloties māc. Kr. Hermanim. Pēc aizgājējas sēro māte, brālis u. c. tuvinieki, radi un draugi, dzimtenē un svešumā.

⊙ Grand Rapidu latviešu baznīcās Ziemsvētku vakara dievkalpojumi bija kupli apmeklēti. Apkārtnes ev.lut. latviešu draudzē bija noorganizēti pat divi dievkalpojumi, šoreiz lielākam vairumam strādājošo svētki bija brīvi trīs dienas.

V. Z.

+
Kirils Tregubenko
dzimis 1890. gada 1. aprīlī,
miris 1971. gada 7. janvārī Toronto.
Sv. Jāņa ev.-lut. latviešu draudzes Toronto
PALIDZIBAS FONDS

+
Bij. 1. Liepājas kājn. pulka štāba karavīrs
Augusts Blumbergs
dzimis 1899. gada septembrī Liepājā,
miris 1970. gada novembrī Dienviddakotā, ASV.
Viņu piemiņā paturēs
1. Liepājas kājn. pulka bij. virsnieki un v /d instruktori

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

15. janvārī — pl. 8 vak. Studenšu korporāciju kopas gadskārtējais tējas vakars ar deju Royal Canadian Curling kluba telpās, 131 Broadview Ave.

16. janvārī — pl. 7 vak. Latviešu namā LMM kluba tradicionālā zaķu balle.

21. janvārī — pl. 8 vakarā Latviešu namā māc. R. Ekšteina priekšlasījums „Cik laimīgs tu būsi 1971. gadā?"

23. janvārī — pl. 8 vak. DV namā DV Toronto nodaļas biedru un viesu vakars ar priekšnesumiem.

24. janvārī — pl. 5 Latviešu namā TLTA ģimnazijas Draudzīgā aicinājuma sarīkojums — T. Zeltiņa „Vīna raugs" H. Miķelsona režijā.

28. janvārī — plkst. 8.30 Toronto koncertapvienības 3. koncerts First Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W. — Brigita Ritmane, no Portlendas, klavieres.

30. janvārī — plkst. 7 vakarā Vīru kora Viesturs gadskārtējais koncerts un balle Columbus zālē Toronto.

7. februārī — plkst. 1 pēcp. TLB Sestdienas skolas bazārs Latviešu namā.

12. februārī — pl. 8 vak. Columbus zālē Mākslinieku vienības Latvis gadskārtējais slēgts karnevāls „Melns uz balta".

14. februārī — Latviešu saimniecisko darbinieku diena Latviešu namā.

20. februārī — pl. 8 vak. DV namā DV Toronto nodaļas gadskārtējais karnevāls.

27. februārī — plkst. 7.00 vakarā DV namā, 125 Broadview Ave. tradicionālais Ventiņu vakars. Piedalīsies ansamblis „Ceļinieki" (Vilis Ādlers). Līdzi ņemami groziņi.

25. aprīlī — plkst. 3 pēcp. Yorkminster Park baptistu baznīcā, 1585 Yonge Street, Apvienoto ASV un Kanadas latviešu baptistu draudžu koŗu 22. Garīgo dziesmu diena. Piedalās solisti un simfoniskais orķestris.

15. maijā — ALT Vašingtonas ansambļa viesizrāde, Anšlava Eglīša „Bezkaunīgie vecī".

CINE BRIGHTON
127 Roncesvalles Ave.
tel.: 532-2710
2 krāsu filmas
„TARAS BULBA"
un
„THE 1000 PLANE RAID OVER GERMANY"
Lieliska programma.
No 21. — 27. janvārim
Pašlaik rāda līdz 20. janv.
„THOROUGHLY MODERN MILLIE"
Lieliska dziesmu spēle, arī „BETTER A WIDOW"
Ik dienu plkst. 7 vak., sestd. un svētd. plkst. 5 pēcp.
Nepalaidiet nevienu garām!

VAJADZIGS PARVALDNIEKS
Latviešu namā Toronto
Lūdz zvanīt no pl. 9 rītā līdz pl. 6 vak. 465-7902, — A. Freimanis
Rakstveida pieteikumus sūtīt:
Mr. A. Freimanis, c/o Latvian Newspaper Latvija Amerikā,
125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont.

1971. gada jaunie modeļi
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašīnas par pazeminātām cenām
Robertson motors Ltd.
1555 DANFORTH AV., TORONTO 6.
HANS PLAUDE TALR. HO 6-1131
SAZINIETIES AR MŪSU FIRMAS LATVIEŠU PĀRSTĀVI:

Vidējie austrumi vēl tālu no miera

Apvienoto nāciju sūtnis Gunars Jarings atsāka Vidējo austrumu miera sarunās ar norādījumu, ka Izraela un arabi miera ziņā vēl stāv tālu. Zviedru diplomāts, AN Miera vidutājs Vidējos austrumos, kopš 1967. gada novembra satikās ar galvenajiem pretinieku diplomātiem pie Apvienotajām nācijām. — Izraēlas sūtni Jozefu Tekoah, Ēģiptes sūtni H. El-Zajatu un Jordānijas sūtni E. Faru. Galvenās domstarpības bija — kad un kur Izraēlas armijai būtu jāatkāpjas no okupētajām arabu territorijām. Izraēlas ministru prezidente Meire pastāvējusi, ka nav iespējams paredzēt nekādu noteiktu termiņu Izraēlas spēku atvilkšanai no iekarotajām arabu zemēm, bet vispirms jānoskaidro, kāda veida mieru arabi vēlas, pirms runā par Izraēlas spēku atvilkšanos.

Ēģiptes prezidents Sadats publiski atraidījis tālāku pamiera pagarinājumu pēc 5. februāra, kamēr Izraēlas kontakti ar Dr. Jaringu nav uzrādījuši nopietnu nolūku atvilkties no okupētām arabu territorijām. Ēģiptes vadītāji gatavojas apgādāt ar ieročiem civīliedzīvotājus visā valstī, acīm redzot, sagaidot Izraēlas spēku dziļus iebrukumus, ja cīņas atsāktu. Savā rīkojumā prezidents Sadats dara atbildīgu katru provinces pārstāvi par civīlaizsardzības spēku noorganizēšanu fabriku, tiltu, spēkstaciju un citu vitāli svarīgu iestādījumu apsardzībai. Pirmoreiz Ēģiptes prezidents Sadats paziņoja Tantā sapulcējušamies 15.000 zemniekiem un strādniekiem, ka Ēģiptes raķešu novietnēs atrodas padomju karavīri un ka 6 krievi nogalināti Izraēlas uzbrukumā 20 jūdzes no Kairo. Kopš pērnā pavasara Ēģipte izdevusi 2,4 milj. dolaru dienā par raķešu būvi, kas prasījusi pilnas 40 darba dienas. Sadats sacīja, ka krievu karavīru klātiene bijusi nepieciešama, lai 8 mēnešu laikā apmācītu ēģiptiešu karavīriem raķešu novietņu apkalpošanai un Izraēlas dziļo iespiešanās iebrukumu atvairīšanai. Ēģiptes pārstāvji Kairo izteikušies, ka padomju eksperti aizbrauks, „tiklīdz ēģiptieši būs apmācīti".

Vidējo austrumu miera sarunas ar Apvienoto nāciju vidutāju Dr. Gunaru Jaringu turpinās. Izraēla brīdināja, ka miers nav iespējams, kamēr arabi drastiski nemaina savu nostāju. Noraidījusi prezidenta Niksona „klusās diplomātijas" lūgumu, Izraēlas sūtniecība publiski deklarēja jaunu, bargu politisku platformu. Tā prasa politikas maiņu Kairo uzsverot, ka Izraēla atteiksies atvilkties no 1967. gada karā ieņemtajām arabu territorijām, kamēr nebūs noslēgts „saistīgs" miera līgums. Sadats, Ēģiptes prezidents, apstiprināja nelaika prezidenta Nasera opoziciju pret oficiālām diplomātiskām attieksmēm ar Izraēlu, izslēdzot tiešas sarunas un mieralīgumu. Prezidents Sadats apsolīja atzīt Izraēlas tiesīgu eksistenci vienīgi pēc pilnīgas arabu territoriju atbrīvošanas.

Pēc Apvienoto nāciju ģenerālsekretāra Utanta vērtējuma galvenie jautājumi, kuŗos pastāv atšķirības starp Izraēlas un Ēģiptes uzskatiem ir, pirmkārt, atvilkšanās. Arabi vēlas pilnīgu Izraēlas atvilkšanos no visām okupētajām territorijām, kamēr Izraēla vēlas runāt tikai „daļēji" un stingri pretojas jaunai Jeruzalemes pilsētas sadalei. Arabi pastāv par Golānas augstienes atstāšanu kā priekšnoteikumu, bet Sīrija nav piekritusi nekādām sarunām par miera nokārtojumu. Arabi uzsveŗ vairāk kā 1 milj. Palestīnas bēgļu brīvu izvēli atgriezties Izraēlā, kamēr Izraēla ar 2,5 milj. iedzīvotāju uzskata to par drošības risku un draudu žīdu valstij. Tiek apspriests amerikāņu priekšlikums par gadskārtējām ieceļošanas kvotām.

Apvienoto nāciju vidutājs Jarings izlidoja uz Izraēlu 7. janvārī, lai izpētītu Vidējo austrumu miera sarunu iespējas. Viņu šajā misijā ASV atbalstījušas, jo Vašingtona ir pārliecināta, ka ar zināmu progresu sarunās būtu panākams pamiera pagarinājums pēc 5. februāŗa. Šajā laikā nav paredzēts Jaringa apmeklējums Kairo, jo pirms tam viņam jau bija ilgāka saruna ar Ēģiptes ārlietu ministru Riadu pagājušā mēnesī Maskavā.

No Izraēlas autoritātīviem avotiem izriet varbūtība par lielu cīņu atjaunošanos starp Izraēlu un Ēģipti vēl šogad. Ēģiptes frontes līnijas armija pēdējos mēnešos pastiprināta ar amfībiju mašīnām Suecas kanāla iespējamai šķērsošanai, kā arī citiem ietekmīgiem ieročiem. „Izraēla nevar viegli uzņemt šo draudu. Ja Sadats atzīst, ka ar Jaringa miera sarunām neko nevarēs sasniegt, viņš atgriezīsies pie cīņām", izteikušies nenemināti Izraēlas avoti.

Pad. savienības valdības galva Kosigins intervijā atkārtojis Maskavas deklarāciju, ka nevar pastāvēt miers Vidējos austrumos bez Izraēlas totālas atvilkšanās no arabu territorijām. „Padomju savienība stāv par Vidējo austrumu politisko nokārtojumu uz AN 1967. g. novembra rezolūcijas bazes, kurā Izraēla aicināta atvilkties. Politiskais nokārtojums neuzrāda nekādu progresu Izraēlas un ASV kavējošās nostājas dēļ. Bez amerikāņu naudas un ieročiem agresoram jau sen būtu bijis jāierobežo savs cīņas karstums," uzsvēris Kosigins.

★

KOSIGINS MEKLĒ SAPRAŠANOS

Pad. savienības ministru prezidents Kosīgins, apskatot ārlietu politiku jaunajā gadā, iztēloja Pad. savienību kā vidūtāju Indoķīnas jautājumā un atbruņošanās aizstāvi. Kosīgins arī atsāka padomju mēģinājumus samierināties ar sarkano Ķīnu. Komūnistu partijas laikraksts Pravda turpretim nesen uzbruka Pekingai, atbildot uz ķīniešu kritiku.

Kosīgina izteicieni Japānas laikrakstā Asahi bija pirmā Maskavas intervija kopš pagājušā maija, ko publicēja arī Pad. savienības valdības laikraksts Izvestija. Kosīgins skaidri pateica, ka Maskava pilnīgi atbalsta Vietnamas komūnistu prasības par ASV armijas atvilkšanos kā miera priekšnoteikumu. Pad. savienība no savas puses ir ar mieru atvieglināt politisko nokārtojumu Indoķīnā. Kosīgina piedāvājums būt par starpnieku Vietnamā ir saistījis ārzemnieku novērotāju uzmanību Maskavā, tāpēc, ka līdz šim Maskava bija oficiāli izvairījusies šādu lomu uzņemties.

Pad. savienības premjērs arī runāja par atbruņošanos, komentējot stratēģiskās bruņošanās ierobežošanas sarunas Helsinkos." „Mēs izejam no priekšnoteikuma, ka efektīvi soļi speŗami bruņošanās sacensības ierobežošanas laukā, tāpat stratēģisko ieroču ierobežošanā, kas saskan ne tikai ar Pad. savienības un amerikāņu tautas vitālām interesēm, bet arī visas pasaules tautu interesēm."

Padomju līdera pirmajā paskaidrojumā, pēc mēnešiem ilgas klusēšanas par pārtrauktām ASV - Pad. savienības stratēģisko ieroču ierobežošanas (SALT) sarunām Helsinkos, sacīts, ka stratēģiskās bruņošanās ierobežošana var pakalpot abām valstīm un visai pasaulei. Pad. savienība vēloties līgumu, kas ierobežotu bruņošanās sacensību, sevišķi atomieročos un novestu pie atbruņošanās.

No Helsinkiem sarunas atkal pārcels uz Vīni, kur ceturtais sarunu gājiens sāksies 15. martā. Līdz šim sarunas turētas lielā slepenībā un nav ziņots par kādiem redzamiem panākumiem. ASV jau pagājušā gada 24. jūlijā piedāvāja Pad. savienībai pagaidu vienošanās plānu, bet Maskava nav atbildējusi uz šo amerikāņu priekšlikumu un turpina savu bruņošanos, kas izsaukusi nemieru Vašingtonā.

Zīmējoties uz sarkano Ķīnu, Kosīgins sacīja, ka Pad. savienība paredzējusi „labas kaimiņu attieksmes pat visdrūmākajām dienām".

SKAISTA DĀVANA BĒRNIEM

Iznākušas Ellas Andersones

PASAKU GRĀMATAS BĒRNIEM

SARGEŅĢELIS $1.80
Saturā: Divas eglītes, Sargeņģelis, Dvīņu eglītes

RŪĶIS LABDARIS $1.80
Saturā: Rūķis Labdaris, Lausks

Valijas Mērnieces illustrācijas un grāmatu apvalks

Grāmatas dabūjamas DV grāmatnīcā, 491 College Street, Toronto.

LATVIEŠU BANKU KALENDĀRS 1971. GADAM
SAŅEMAMS PAR BRĪVU
Toronto Latviešu Kreditsabiedrībā.
Pēc pieprasījuma izsūtām arī pa pastu.
Adrese: Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College Street, Toronto 174, Ontario, Canada.

DĀVANU SAIŅI
uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Savienību.
Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām.
Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.
Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos saiņus līdz 17% mārc netto. Šie sainīši ir pilnīgi apdrošināti.
Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas piemērotas sainīšiem.
Ārpus Toronto dzīvojošie klienti, sūtiet savus pasūtinājumus un sainīšus ar ekspresu vai pastu mums tālākai nosūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu paziņojuma saņemšanas. Lietuviešu uzņēmums.
BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, Ont.
Tel. 531-3098

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

KAS? KUR? KO? TORONTO

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-6101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro, 752-1770

A. BĒRZIŅŠ Realty Ltd.
Nekustami īpašumi, apdrošināšana, obligācijas un notārs
316 Harbord Street, Toronto, Ont. 534-8447

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

A. Kristapsona gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5152

EXPRESS T.V. SERVICE
HI-FI un TV DARBNĪCA, tālr. 769-6732
no plkst. 9 — pl. 9 vak.

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. *Ausma Miķelsons*

KRĀSU UN MELNBALTAS FILMAS
attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■ citi darbi ■ izcilas kvalitātes ■ atlaide ■
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
267 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 863-1166

INTERTRADE EXPRESS CORP.
to jums teica pirmā un pēc tam jūsu piederīgie apstiprināja, ka
SPECIĀLIE RUBĻU CERTIFIKĀTI LATVIJĀ ir LABĀKĀ DĀVANA!
Jūsu piederīgie var iegādāties visu par daļu no parastās cenas. Varat sūtīt kuŗu katru summu pēc izvēles. Piegāde mājās 3 — 4 nedēļu laikā. PILNĪGA GARANTIJA
PASŪTINIET TAGAD TIKAI
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street, Fifth Floor
New York, N. Y. 10010
PIEPRASIET JAUNO ILUSTRĒTO CENRĀDI.
IEVĒROJIET:
Mēs pieņemam pasūtinājumus automašīnām un dzīvokļiem.

LAIKRAKSTA LATVIJA AMERIKĀ
ATSEVIŠĶI NUMURI PĒRKAMI TORONTO
Broadview Delicatessen
105 Danforth Ave.
Baliant Newspaper
372 Spadina Ave.
Esto Meat Products
601 Mt. Pleasant Rd.
Lidums Meat
333 Roncesvalles Ave.
Lotus Florists
782 Bathurst St.
Parkway Delicatessen
731 Broadview Ave.
Pavasars Delicatessen
361 Roncesvalles Ave.
Pokor Meat
376 College St.
Venus Florists
181 Roncesvalles Ave.
West Ark — Gift Shop
2282 Bloor St. W.
HAMILTONĀ
O. Andersons
120 Barton St. E.
Northland Grocery
33 Market St.

Pasūtiniet to draugiem. Atjaunojiet abonementu.
Nododiet savus sludinājumus, jo panākumi neizpaliks un ar to jūs būsit atbalstījuši laikrakstu Latvija Amerikā
Apgāds „Daugavas Vanagi"

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.,
Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ
līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr. Mrs. Miss ....
Adrese: ....
....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ ....
.... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts ....
Abonēšanas maksa

Kanadā un ASV		Eiropā un Austrālijā	
1 gada abonements	$21.00	1 gada abonements	$16.00
6 mēnešu „	$11.50	6 mēnešu „	$ 8.50
3 mēnešu „	$ 6.00	3 mēnešu „	$ 4.50
1 mēneša	$ 2.50		

Pārdodami
SPĀNIJAS RIVJERĀ
Šoziem vēl NEKUSTAMI ĪPAŠUMI par pag. vasaras cenām. Dzīvokļi, sākot no Can. $3000. Vasarnīcas — no Can. $11.500; neapbūvēta zeme pēc pieprasījuma.
Peļņa no ieguldītā kapitāla ap 30%.
Pāri par 300 saulainas dienas gadā. Peldēšanās cauru gadu.
P. S. Pašreizējās cenas spēkā līdz laikam, kad jachtu ostas būves projekts būs pavirzījies tālāk uz priekšu.
Adr.: M. Ķelle. Apartado 121. Almunecar, (Granada) Spain.

■ Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas ■
■ attīstīšanai un kopēšanai ■
■ DV Grāmatnīcā. 491 College St., Toronto 174. Ont.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St. W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

KALUPE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas KIVLENIEKS-KORMS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB
TEL. 759-0266

Sludinājums
Ieceļotājs no B.C., vienīnieks (atraitnis) nesmēķētājs, nedzērājs,
MEKLĒ
mēbelētu istabu
ar virtuvi vai vārīšanas iespējām, auto novietošanu Toronto austrumos vai rietumos. Piedāvājumus ar cenu adresēt Latvija Amerikā redakcijai MĒBELĒTS DZĪVOKLIS.

IZĪRĒJAMS
SAULAINS
2 ISTABU DZĪVOKLIS
ar virtuvi un vannas istabu.
Zvanīt HO 5-5317

LATVIEŠU NAMS
491 College ielā, Toronto 4
izīrē telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
■ Kļūj viesību galdus ■
Tel. 922-2931

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

PASŪTINIET SAVIEM PIEDERĪGIEM UN PAZIŅĀM
PĀRTIKAS PAGAUGSAIŅUS

2—2 kg cūku tauki, 2 kg cukurs, 2 kg rīsi, 2,5 kg baltie kviešu milti, 40 cigaretes, bruto 10 kg 21.40
6—Baltie kviešu milti vai cukurs (svars pēc pasūtinātāja vēlēšanās) un 40 cigaretes, bruto 20 kg 27.40
8—18 kg manna, vai rīsi (svars pēc pasūtinātāja vēlēšanās) bruto 20 kg 29.50
11—0,5 kg sviests, 1 kg tauki, 1 kg kakao, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolāde, 80 cigaretes, bruto 5 kg 27.50
12—iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg 43.60
13—2 kg sviests, 1,5 kg dūmdesa, 2 kg speķis, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 300 gr šokolāde, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 100 cigaretes, bruto 10 kg 42.30
14—iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg 73.00
15—2 kg cukurs, 2 kg sviests, 2 kg žāvēts filē, 1 kg pupiņu kafija, 400 gr šokolāde, 200 gr tēja, 454 gr kakao, 100 cig., 225 gr karameles, bruto 10 kg 45.00
16—iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg 79.00
20—1 kg sviests, 1 kg rīsi, 1 kg dūmdesa, 1 kg žāvēts filē, 0,5 kg pupiņu kafija, 2 kg cukurs, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 454 g kakao, 454 g medus, 60 cigaretes, 10 kg 35.00
21—iepriekšējais sainis dubultots, ar 200 cigaretēm, 20 kg 60.80
22—SVĒTKU SAINIS — 1 kg cukurs, 454 gr kakao, 500 gr sviests, 340 gr rozīnes, 50 gr. „Nescafē", 300 gr šokolāde, 225 gr. šokolādes karameles, 500 gr biskvīti vai piparkūkas, 240 gr konfektes un 20 svecītes 25.50
23—SVĒTKU SAINIS — iepriekšējais sainis dubultots 38.80
24—SVĒTKU SAINIS — 1 kg cukurs, 1 kg milti, 1 kg sviests, 1 kg rīsi, 1 kg žāv. jaukti augļi, 1 kg dūmdesa, 500 gr pupiņu kafija, 454 gr kakao, 370 gr biskvīti, 100 gr tēja, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolāde, 227 gr karmeles, 20 svecītes un 60 cigaretes 32.00
25—SVĒTKU SAINIS — iepriekšējais sainis dubultots, klāt 500 gr saldās mandeles 55.50
26—SVĒTKU SAINIS — 1 kg cukurs, 500 gr sviests, 500 gr siers, 2,5 kg šķiņķis, 454 gr kakao, 200 gr kafijas konc., 1 kg jaukti rieksti, 400 gr marcipāns vai halva, 500 gr piparkūkas, 454 gr luksa karameles, 20 svecītes, vai cigaretes 42.00
27—iepriekšējais sainis dubultots ar 200 cigaretēm 73.00
31—9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 1 kg sviests, 2 kg cūku tauuki, 2 mārc. kakao, 1 kg pupiņu kafija, 1 kg žāv. augļi, 2 kg manna, 1 kg rīsi, 225 gr šokolādes karameles, 200 cigaretes 43.00
46—5 kg milti, 3 kg cukurs, 2 kg rīsi, 2 kg makaroni, 1 kg rozīnes, 200 g sausais raugs, 1,5 kg piena pulveris, 1 kg sviests, 500 g siers, 1 kg žāv. augļi, 210/300 g pudiņa pulveris, 320/400 g zupas koncentrāts, 200 g pipari, 200 g lauru lapas, 50 g vanillas cukurs, 38 mārc. .... $ 40.00
Cigaretes paraugsaiņiem pievienojam pēc pasūtinātāja vēlēšanās — Chesterfield, Camel vai citas.

DVG RĀMATNĪCĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.

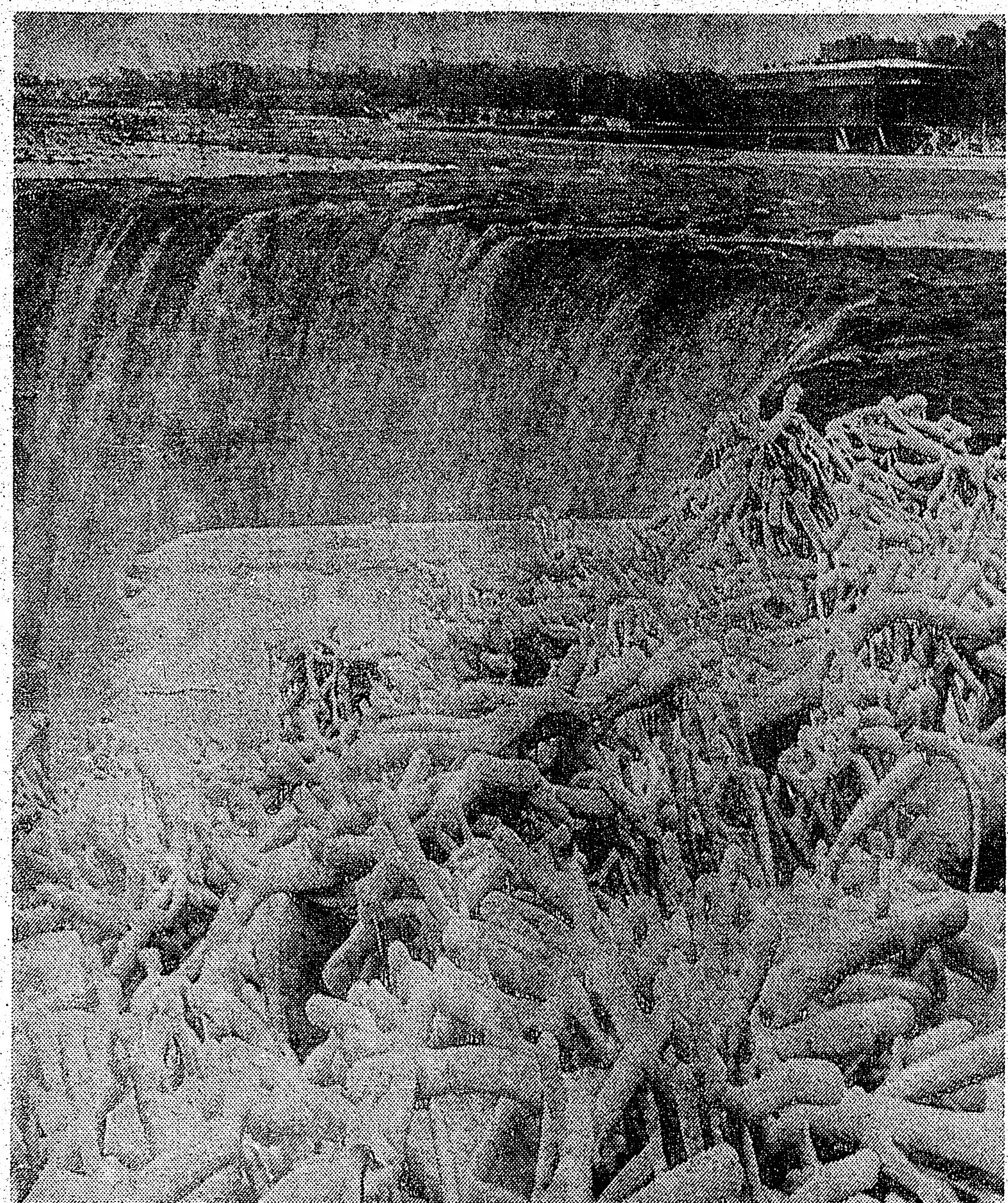

NIAGARAS ŪDENSKRITUMS ZIEMAS ROTĀ Dž. Ligura foto

Maskava „nomierinās" poļus

Ziņas no Varšavas liecina, ka Gdanskas doku strādnieki izdara īsākus darba pārtraukumus, lai protestētu pret dažām neatrisinātām situācijām pēc pagājušā mēneša nemieriem, kas sākās Baltijas jūras ostas pilsētā Gdanskā un izplatījās uz pārējām pilsētām, izsaucot Polijas komūnistu partijas vadītāja Gomulkas krišanu. Kuģu būvētavas strādnieki īslaicīgi streiko, prasot atbrīvot viņu darba biedrus, kuŗus milicija aizturēja decembŗa mēneša pārtikas nemieros. Strādnieki prasa Polijas jaunā komūnistu partijas vadītāja Gireka apmeklējumu un atcelt no amata Ignaciju Savinski, politibiroja locekli un tirdzniecības arodbiedrības vadītāju. Streikotāji un demonstranti Gdanskā un Štetīnē, nemieros vissmagāk skartajās pilsētās, protestēja pret tirdzniecības arodbiedrības nepiemērotību strādnieku prasību apmierināšanā. Gdanskas kuģu būvētavā strādnieku protesti izpaužas ar „sēdēšanas streiku" un īslaicīgiem darba pārtraukumiem, bet tādā veidā, lai neciestu produkcija. Notikuši vairāki mītiņi Gdanskā starp strādniekiem un partijas pārstāvjiem.

Poļu komūnistu laikraksti apsūdz agrāko partijas vadību ar Vladimiru Gomulku priekšgalā, par „Ļeņina partijas" principu nopietnu pārkāpšanu. Apvainojums, kas ir visnopietnākais komūnistu frazeoloģijā, bija stingrākais Gomulkas nosodījums, kopš viņa padzīšanas pēc nemieriem. Pārtikas un degvielu cenu paaugstināšanas nemieros nonāvēja ap 300 personu. Partijas sekretāru Gomulku atvietoja Edvards Gireks. Gomulkas apsūdzība parādījās kādā ievadrakstā Varšavas oficiālā laikrakstā Trybuna Mazowiecka, kas ir viens no lielākiem valstī. Laikraksts saka: „Korektie principi, kas atvasināti no Ļeņina partijas iekšējām normām un sociāli politiskās dzīves, tiek nopietni pārkāpti. Šis bija par iemeslu partijas līderu un strādājošo šķiras traģēdijai, un arī mūsu valsts traģēdijai."

Polijas komūnistu partijas jaunais vadītājs Gireks un jaunais premjērs Jaroševičs pēc Pad savienības ielūguma ieradās draudzības apmeklējumā Maskavā, lai konfrontētos ar Kremļa galvenajiem pārstāvjiem.

● Polijas saimnieciskie plānotāji atzinuši, ka pielaistas „saimnieciskas kļūdas", kas novedušas pie nemieriem un varmācības un norādīja, ka pievērsīs vairāk uzmanības patērētāju vajadzībām. Polijas plānošanas komisijas priekšsēdis Staņislavs Majevskis valsts ekonomistu konferencē sacīja: „Pastāv tendence produkciju attīstīt produkcijas dēļ, un vissvarīgākais ir pazaudēts statistikas un reģistrācijas plūdos — kad un kā pacelt dzīves standartu." Viņš norādīja, ka pievērsīs vairāk uzmanības patērētāju vajadzībām nākotnē. Polija izdara plašas pārmaiņas arī partijas pārstāvju atvietošanā. Štetīnes apgabala komūnistu partijas vadītājs Antonijs Valaszeks atbrīvots 11. janvārī, pagājušā mēneša nemieru sekā. Viņa vietā iecelts Varšavas komūnistu partijas pārstāvis Eižens Dlubeks. Dlubekam par palīgu nozīmēts Vieslavs Rogovskis, laikraksta Glos Ščinski redaktors, kas uzņemsies atbildību par propagandu. Vairākas pārmaiņas partijā un politbirojā sagaidāmas, kad valsts jaunais vadītājs Gireks uzņemsies vadību.

Mans mīļais vīrs, tēvs un vectētiņš

Ernests Plūmanis

dzimis 1887. gada 25. septembrī,
miris 1971. gada 6. janvārī Toronto.

Pēc viņa sēro:

sieva Toronto, meita,
znots un mazmeitiņa Montreālā

NIKSONS BRĪDINA

MASKAVA SAKA, KA NEVAR GARANTĒT NORMĀLUS APSTĀKĻUS AMERIKĀŅIEM PADOMJU SAVIENĪBĀ

ASV prezidents Niksons 11. janvārī nosodīja vardarbību, kas vērsta pret Pad. savienības īpašumiem un padomju diplomātiem Savienotajās Valstīs un brīdināja, ka vainīgos nodos tiesai. Prezidenta Niksona paskaidrojums nāca 24 stundas pēc žīdu aizsardzības līgas Ņujorkā paziņojuma, ka katram padomju misijas loceklim AN sekos „pieci līgas locekļi". Līgas pārstāvis izteicās: „Mēs jautāsim viņiem, apsūdzēsim viņus, apgrūtināsim. Īsi sakot — katra krieva dzīve šeit tiks padarīta nožēlojama."

Ņujorkā 12. janvārī arestēja žīdu aizsardzības līgas dibinātāju rabīnu Meiru Kahanu. Arestu izdarīja par neierašanos tiesā, par nemieru un nekārtību vadīšanu un pretošanos arestam sakarā ar 27. decembrī notikušajām demonstrācijām pie Pad. savienības misijas. Līga protestēja pret antisemītismu Pad savienībā un Maskavas valdības atteikšanos atļaut žīdiem emigrēt uz Izraēlu. Pad. savienībā atrodas ap 3 miljoni žīdu.

Prezidenta Niksona runa bija atbilde telegrammai, kuŗu parakstīja 50 žīdu vadītāji no 27 lielākajām ASV pilsētām. Žīdu līderi telegrammā sacīja, ka viņi nosoda sprāgstbumbas novietošanu pie padomju sūtniecības Vašingtonā. „Šāda neatbildīga un krimināla rīcība ir jāaptur". Vašingtonā, padomju sūtniecības kultūras nama ārpusē bija novietota sprāgstbumba 8. janvārī. Eksplozijā nevienu neievainoja, bet izbira logu stikli un saspridzinātas 60 mārc. smagās dzelzs durvis, pie kuŗām bumba bija nolikta. Durvis sprādzienā uzmestas uz mājas jumta. Drīz pēc sprādziena kāda sieviete piezvanīja Associated Press birojam Vašingtonā un sacīja, ka padomju kultūras nams ir sabumbots, brīdinādama: „Tas ir piemērs, kam sekos citi. Ļaujiet mūsu ļaudīm izbraukt. Nekad vairs". Fraze „nekad vairs" ir moto, ko lieto žīdu aizsardzības līga.

„Valdība sadarbībā ar vietējām autoritātēm katrā ziņā pielietos visas pūles, lai novērstu šādu rīcību un vainīgos nodotu tiesai," sacīja prezidents. Ārlietu ministrija Vašingtonā paziņojusi, ka notiek apspriedes ar tieslietu ministriju par iespējamiem soļiem, kādi būtu speŗami pret līgas draudiem. Ņujorkā pilsētas galva Lindsejs devis policijai rīkojumu būt „modrai un spēcīgai" pret līgas draudiem.

Antatolijs Dobriņins, Pad. savienības sūtnis Vašingtonā, izlidoja 11. janvārī uz Maskavu konsultēties par nesenajiem incidentiem. Pirms aizlidošanas amerikāņu preses klubs lūdza Dobriņinu izlietot savu iespaidu, lai novērstu uzbrukumus amerikāņu korespondentiem Maskavā. Maskava savukārt brīdinājusi, ka nevar garantēt normālus apstākļus ASV pavalstniekiem, ja ASV žīdi izved kampaņu pret Amerikā dzīvojošajiem padomju diplomātiem. Maskavā ASV pavalstnieku apgrūtinājumi turpinās. Nezināmi vandaļi sadūra visas četras riepas Vašington Post korespondenta automašīnai, kas bija novietota Ļeņina kalna rajonā Maskavā. Associated Press korespondenta automobilim bija izsisti logi un atstātā zīmītē piedraudēts: „Nākamreiz būs vēl ļaunāk" Sabojāti arī divi ASV diplomātu automobiļi. ASV pārstāvji uzrunāti uz ielas un viņiem izteikti pārmetumi par slikto apiešanos ar padomju pilsoņiem ASV.

Pad. savienības ārlietu ministrs Andrejs Gromiko 8. janvārī iesniedza stingru protestu ASV sūtnim Maskavā Jakobam Bīmam par bumbas sprādzienu padomju kultūras namā Vašingtonā. Ārlietu ministrs norādīja uz iespējamību, ka Pad. savienībā var kāpināties atmaksa pret ASV pārstāvjiem Maskavā. Gromika nosodīja ASV valdību par nespēju izbeigt apgrūtinājumus padomju iestādēm un personālam ASV.

● Franču kuģu līnijas otrs lielākais pasažieŗu tvaikonis, 19.823 tonnīgais Antilles 10. janvārī uzskrēja uz zemūdens koraļļu klintīm 100 jūdžu no Barbados salas un nogrima. Visus 635 kuģa pasažieŗus un 34 apkalpes locekļus izglāba. Tvaikonis dega 36 stundas pēc kuģa degvielu tanka sadragāšanas pret klintīm. Tvaikoņa īpašnieki Parīzē vainoja nepilnīgas jūras kartes, kur nebija atzīmētas koraļļu klintis.

ATKLĀJUŠĀS JAUNAS EIZENHAUERA KĻŪDAS

Par ilggadējo saspīlējumu Berlīnes jautājumā vismaz daļēji atbildīgs ir amerikāņu pieczvaigžņu ģenerālis un vēlākais ASV prezidents Dvaits D. Eizenhauers ar kādu kļūmīgu izšķiršanos, kuŗu viņš kā rietumu sabiedroto bruņoto spēku virskomandieris īstenoja Otra pasaules kaŗa laikā, par spīti spēcīgiem Anglijas iebildumiem. Tas, kā ziņo vācu laikraksts „Toronto Courier" 7. janvāŗa numurā, izriet no tagad pirmoreiz Londonā un Vašingtonā publicētajiem „apvienoto ģenerālštābu šefu" slepenajiem dokumentiem laikā no 1942.—1954. gadam.

Šie dokumenti arī atklāj, ka rietumu sabiedrotie vēl tikai nedaudzas nedēļas pirms t.s. Hitlera trešās valsts galīgā sabrukuma lēsa, ka Vācija būs spiesta kapitulēt tikai 1945. gada novembrī. Vēl minētā gada 30. janvārī sabiedrotie domāja, ka Vācijas sabrukums gan iespējams aprīļa vidū, taču maz ticams sakarā ar jauniem ieročiem, it sevišķi tankiem un strūklizņīcinātājiem, tāpat ātrākām zemūdenēm. Tādēļ rietumu sabiedroto spēku komandieŗi savos plānojumos kaŗa beigas paredzēja tikai novembrī.

Šo pesimismu, kā raksta Toronto vācu laikraksts, pasvītro arī vēl 1945. gada 1. maijā sāktie centieni iesaistīt Zviedriju Norvēģijas atbrīvošanā. Sabiedrotie vēlējās panākt, lai Stokholma atļauj ne tikai rietumnieku militārajām vienībām šķērsot Zviedrijas territoriju, bet eventuāli sūtītu arī pašu zviedru armiju palīgā. Īstenots netika arī plāns iesaistīt Turciju cīņai pret Vāciju, jo turki pārāk baidījās no iespējama vācu uzbrukuma, ja to darītu.

Publicētie slepenie dokumenti atklāj galvenokārt divas krasas ieskatu pretišķības starp britu un amerikāņu ģenerālštābu, kuŗas radās sakarā ar plānoto rietumu sabiedroto invāziju Eiropā un sekojošo kopīgo militāru spēku spiešanos uz priekšu. Briti ieteica reizē ar invāziju Normandijā izcelt vienības krastā arī Francijas dienvidos. Tāpat Anglija enerģiski pretojās Eizenhauera ersonīgā vēstījumā Staļinam izteiktajam priekšlikumam, ka rietumvalstu militārās vienības savu akciju ierobežos ar Rūras apgabala aplenkumu, lai pēc tam tiktos ar padomju spēkiem Vācijas dienvidos. Kad Staļins šim plānam piekrita, piezīmējot, ka Berlīne savu kādreizējo stratēģisko nozīmi jau zaudējusi. Anglija, kuŗai bija jāieņem Vācijas ziemeļu daļa, atkārtoti protestēja pret šo nodomu ne vien Vašingtonā, bet arī Maskavā. Taču amerikāņi, vadoties no Eizenhauera ieteikumiem un kalkulācijām, šo britu protestu neievēroja un nepiešķīra nekādu vērību arī „psīcholoģiskajai un politiskajai nozīmei, kādu gūtu Pad. savienība ar Berlīnes iekŗošanu". **L. D.**

Pabeigta Latvijas jubilejas filma

Filma par Latvijas 50 gadiem beidzot ir pabeigta, vēl veicams techniskais darbs, bet kad varēs notikt filmas pirmizrāde, to filmas veidotājs A. Jekste 9. janvāŗa Amerikas latviešu apvienības valdes sēdē Ņujorkā nevarēja pateikt. Filma pabeigta tādā veidā, kā sākumā iecerēta un ilgs apmēram 1 stundu un 40 minūtes. Tā gatavota trīs daļās: vēsturiskā, kas beidzas ar otra pasaules kaŗa sākšanos, dzīve trimdā, kulminējot ar dziesmu svētkiem, bet apmēram 15 minūšu veltītas Latvijas 50 gadu atzīmēšanai. Tekstu ierunājis E. Dundurs no Mineapoles, bet to rakstījis A. Bērziņš, palīdzot arī citiem darbiniekiem.

Filma sākas ar Latvijas neatkarības proklamēšanu tam seko Latvijas apgabalu skati. Pēc tam vēsturiskā secībā rāda Livonijas ordeņa, zviedru valdīšanas un Kurzemes hercogistes laiku, arī Krievijas caru Nikolaju un Vācijas ķeizaru Vilhelmu. Vērojami kultūras darbinieki Kronvaldu Atis, Auseklis, Rainis. Seko ainas no Ulmaņa pagaidu valdības dibināšanas, sarkanarmijas ienākšanas Rīgā, Latvijas atbrīvošanas, Ulmaņa atgriešanās no Liepājas Rīgā, Imantas un Troickas pulku atgriešanās, Brāļu kapu uzņēmumi. Tālāk vērojams Brīvības piemineklis, jaunceltnes un skolas. Redzams arī diplomāts Z. Meierovics, Somijas valsts prezidenta apmeklējums Latvijā, valsts prezidenta Zemgaļa viesošanās Zviedrijā un Zviedrijas karaļa Gustava V viesošanās Latvijā. Seko 15. maija skati, armijas un aizsargu parādes Vienības laukumā, mazpulki un skauti. Filmā rāda Latvijas laukus un brūnaļas, Nacionālo operu un teātŗus, universitāti, Draudzīgā aicinājuma grāmatu kalnus un dziesmu svētkus, Jāņu svinēšanu, 1939. gada līgumu ar Maskavu, Polijas kaŗu, Latvijas okupāciju un mocekļus.

Acu priekšā virknējas otrā pasaules kaŗa ainas, vāciešu ienākšana Latvijā, latviešu partizāni un leģionāri un bēgļu gaitas. Daudz ainu no dīpīšu laikiem, dokumentēta kultūras pašdarbība, stīgu kvartets, atsevišķi kultūras darbinieki un kāda teātŗa izrāde. Uzņemtas prof. J. Vītola bēres Lībekā, Fišbachas dziesmu svētki, Pinebergas universitāte. Tālāk seko izceļošana uz ASV un ieceļošanas skati ASV ostās. Redzama Brīvības statuja Ņujorkā, ALAs dibināšana 1951. gadā, bērnu latviskā audzināšana, ALAs un BPLA sēdes, latviešu trimdas sporta rekordisti un latviešu laikraksti. Nobeigumā Klīvlendas dziesmu svētku skati.

Filmas uzņemšanai ALA atvēlējusi 9000 dol., par ko parakstīts līgums. 3000 dolaru ir iemaksāts, bet 6000 cer maksāt tuvākā laikā. A. Jekste sēdes laikā gan norādīja, ka īstenie filmas izgatavošanas izdevumi ir lielāki, jo sagādātie materiāli ir ļoti plaši un ar tiem iespējams izgatavot vēl citu filmu. Izglītības biroja vadītājs T. Bērziņš pauda interesi tās filmas daļas izveidošanai mācību vajadzībām, kuŗā redzami Latvijas vēsturiskie skati. ALAs valde interesējas par filmas divu kopiju izgatavošanu, lai izrādes vienā laikā varētu turpināties visos trīs ASV apgabalos. Kopijas izgatavošana maksātu ap 600 dolaru par kopiju. **V. Irbe**

ELPAS PŪTIENI AIZBAIDA NĀVI

Elpas pārbaude britu autobraucējiem, kas radījuši aizdomas, ka brauc iereibuši, samazinājuši nelaimes gadījumu skaitu uz lielceļiem. Uzraudzības iestādes apliecina, ka starplaikā no 1967. gada, kad šo pārbaudes veidu uzsāka, par 7% samazinājušies tieši liktenīgie nelaimes gadījumi. Pieejamā jaunākā statistika par 1970. gada septembi rāda, ka autoklizmās nonāvētas 600 personas, par 10% mazāk nekā gadu iepriekš. **—bi—**

AKTUĀLAIS KANADĀ

☆ Sūdzības par mežu izmantošanas uzņēmēju neattaisnojamo mežu izciršanu Kanadas nacionālajos parkos nemitas. Valdība nespēj uzņēmēju darbību ierobežot, jo pēc Otrā pasaules kaŗa parakstīti līgumi uz laiku, kas iesniedzas 21. gadsimtā, neparedzot par nocirsto koku aizstāšanu ar jaunaudzi darīt atbildīgus uzņēmējus. Jaunākā „brēka" sacēlusies pret cirtējiem Wood Buffalo nacionālajā parkā, Albertā, kur dažas joslas „nolīdzinātas ar zemi". Parks ir 17.600 kv. jūdžu un zaudējis jau ap trešdaļu koku. Mežu departaments jau labu laiku domājot par izcirsto joslu apmežošanu, bet neesot vēl ticis pāri domāšanas stadijai.

☆ Nav ilgs laiks pagājis kopš pasta iznēsātāju atpūtas dienām pagājušo svētku laikā, kad jau atkal tie sāk biedēt ar streika bubuli. Šoreiz pastniekiem nepatīk tas, ka pasta ministrs un departamenta valdība „ignorē" viņu arodbiedrības vadību, vienojoties par tekošām problēmām. Arodbiedrības prezidents R. Dekarijs izteicies, ka pasta departamenta decentrālizācijas programma, ko sāka iedzīvināt bij. ministra Kīrana laikā, vadības un darbinieku attieksmēs radījusi pamatīgu sajukumu. — Norādāms, ka pasta departaments nākošajās 2 nedēļās ieviesīs apgrozībā īpašas vēstuļkastes, no kuŗām līdz plkst. 11 dienā iemestās vēstules nogādās saņēmējiem visā Kanadā nākošajā dienā Ievēros tikai 1. šķ. sūtījumus. Toronto ir pirmā vieta, kur šo pakalpojumu iedzīvinās, ko nākošajos 18 mēnešos izplatīs visā Kanadā. Tvertnes būs apzīmētas īpašām zīmēm.

☆ Montrealas pilsētas galvas Drapo restorāns iekļuvis kļūmīgā stāvoklī. Kvebekas augstākā tiesa nospriedusi apķīlāt restorāna iekārtu, mēbeles un ierīces 41.000 dol. vērtībā par īres nemaksāšanu pēdējos 15 mēnešos. Restorāns sāka darboties 1969. gada pavasarī. Drapo norādījis, ka lietu nokārtošot ar restorāna vadību.

☆ Imigrācijas ministrs Otto Lengs noraidījis Čikagas „slavenības" Abija Hofmana iebraukšanas lūgumu Kanadā sakarā ar uzstāšanos televīzijas raidījumā „Under Attack". Hofmanam bijusi paredzēta arī intervija Rietumontario universitātē, Londonā, un Dalhauzijas universitātē, Halifaksā. Telefona sarunā no Ņujorkas Hofmans izteicies, ka tomēr ieradīšoties Kanadā: „Mums ir ceļi, kā pārkļūt robežai"... **—ns**

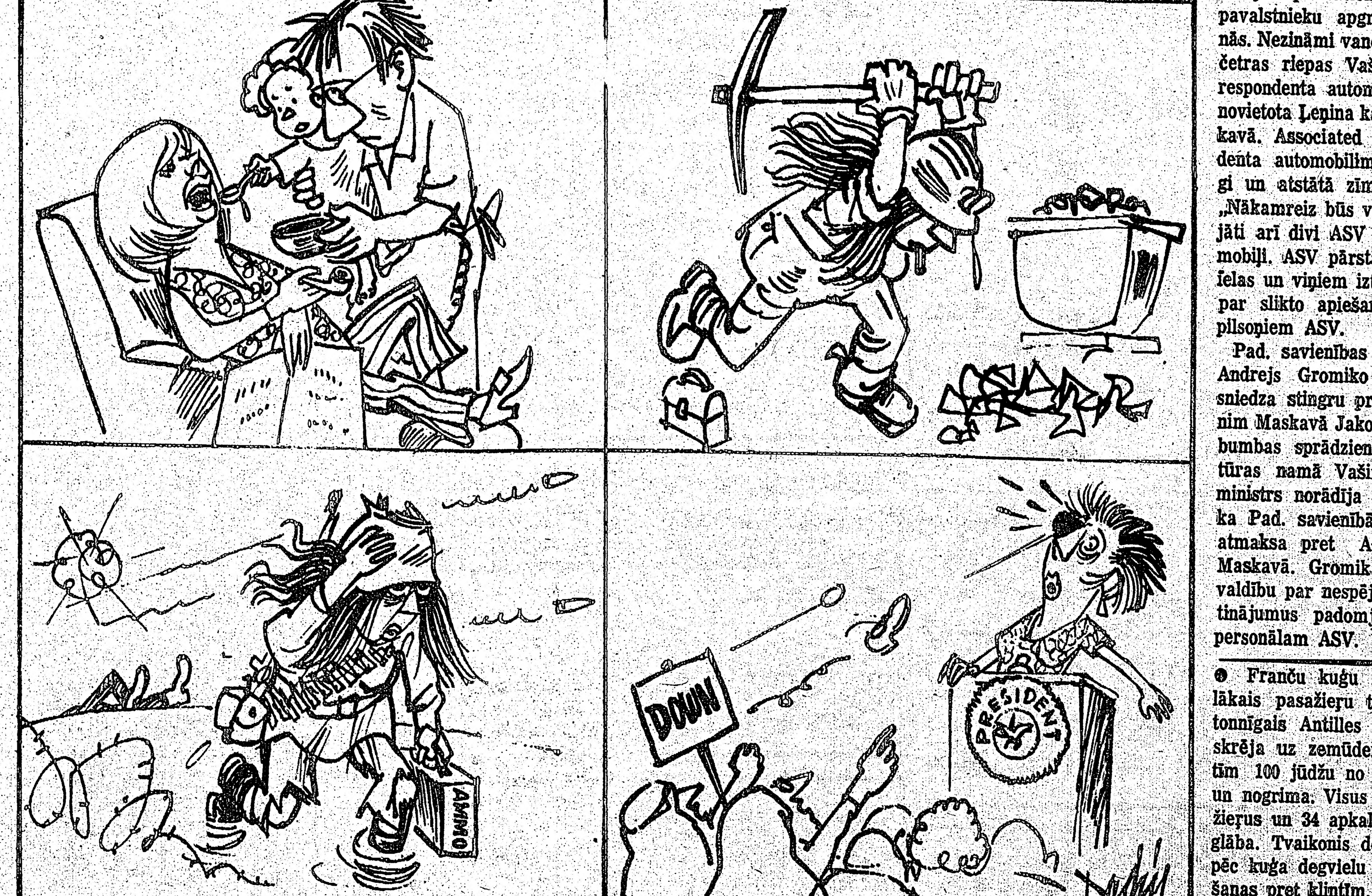

Modernā sieviete nav īsti skaidrībā, ko tā vēlas no vīriešu pasaules — pilnīgu aprūpi, jeb vienlīdzīgas tiesības...

Dadža karikatūra